

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 5185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

INDIVIDUALISATIE IN HET STRAFRECHT(*)

Toen in 1867 het Belgisch wetboek van strafrecht in werking trad kon men zich geen betere weergave van de toen geldende klassieke opvattingen denken. Dit wetboek was een nieuwe hulde, na het Franse van 1810, aan de uit de vorige eeuw overgeërfde wijsgerige en juridische opvattingen (1). De principes van de klassieke school, op merkwaardige wijze uitgewerkt in deze strafwetgevingen, steunden op de rationalistisch-cartesiaanse filosofie der Encyclopedisten en der Franse revolutie.

Grondslag van alle wetenschappen, ging de cartesische leer uit van een logische, deductieve redenering die zich grondde op abstracte constructies. Aldus steunde ook het strafrecht op een zuivere redenering : het postulaat der volstreckte gelijkheid van alle mensen in hun natuurlijke vrijheid en derhalve ook in hun strafrechtelijke aansprakelijkheid (2). Iedere mens is begaafd met een volstreckte vrije wil, die hem toelaat zijn handelingen ongedwongen te bepalen en te richten. Zijn keus kan evengoed het hoge tot voorwerp hebben als het lage, het goede evenzeer als het slechte. Hij is dan ook volkomen verantwoordelijk voor zijn keuze. Wie het goede gekozen heeft mag aanspraak maken op de rechtmatige beloning; wie echter voor het slechte opteerde zal onvoorwaardelijk de gevolgen daarvan moeten dragen.

Aldus nam de strafwet het beginsel van de individuele verantwoordelijkheid van iedere dader voor het door hem gepleegde feit aan. De strafsancities werden verrechtvaardigd door verantwoordelijkheid, gesteund op het individueel geweten.

Dat individueel geweten was echter niet dit van het gecompliceerd wezen van de delinquent zoals het moderne strafrecht of de moderne criminologie dit kennen. Het voorwerp van de strafbeteugeling der klassieke school is dat zedelijke, abstracte menselijke wezen der wijsbegeerte, de « honnête homme » van de rationalistisch-cartesiaanse wijsbegeerte. Een zenuwloze en ongevoelige, verstandelijk-uitgedachte en gebouwde « standaard-mens », waaraan ieder individualistisch kenmerk en persoonlijkheidsscheppende factor vreemd bleef. Deze rationalistische opvatting had als kenmerk een praktisch volslagen negatie van de per-

soon van de delinquent in de strafberechting. De delinquent was een ontspoorde, die zijn vrije wil en zijn vermogen tot onderscheid aangewend had tot het voltrekken van daden welke de strafwet voorheen, en weer op rationalistisch-abstraherende wijze, als misdaden, wanbedrijven of overtredingen, gecatalogiseerd had (4).

De twee grondelementen van gans het klassieke beteugelingssysteem zijn het *misdrif* en de *straf*. De misdadiger zelf, het individu interesseert de klassieke wetgever slechts in zover hij voorwerp van de bestraffing wordt. Voorwerp van de bestraffing zal worden de normale delinquent terwijl de abnormale maar meteen buiten het strafrecht en gans het berechtingssysteem wordt gesteld (5). Slechts twee soorten mensen kunnen volgens de klassieke leer objectief gesproken een misdrif begaan : zij die volkomen het wapen van de vrije wil kunnen hanteren, ongedwongen en met voldoende onderscheid, en zij die niet over die vrije wil kunnen beschikken, hetzij door dwang, hetzij door verstandelijke onvolwaardigheid. De normalen en de abnormalen : binnen of buiten de strafwet (6).

De klassieke leer blijft op het schools terrein der doctrine en kent alleen de objectieve zwaarwichtigheid : het misdrif en het door dit misdrif aangerichte onrecht dient op de eerste plaats bestreden, niet de misdadiger (7).

Op verscheidene plaatsen wordt deze zorg voor het misdrif-in-zich geconsacreerd in het strafwetboek. Onder de strafverzwarende omstandigheden zijn er die gelegen zijn in de min of meer erge uitwerkselen van de gestelde, strafbare handeling. Zonder de persoon van de dader, noch dezes wilsgerichtheid of graad van misdadig inzicht in acht te nemen, becommert de strafwet zich in deze gevallen alleen om de gevolgen van het misdrif. Zo bestraft artikel 121bis de aangever of verklikker van een persoon aan de vijand met zwaardere straffen al naar gelang de door de verklikte persoon ondergane behandeling vanwege de vijand (8).

Evenzo wordt diegene die een valse getuigenis aflegt in criminele zaken zwaarder gestraft naar gelang de min of meer zware veroordeling welke het slachtoffer van zijn valse getuigenis opliep. De relatieve zwaarwichtigheid van het misdrif, aan zijn

* Rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge op 12 oktober 1957.

materiële gevolgen gemeten, wordt eveneens in de gevallen van lichamelijke letsels van het slachtoffer vooropgesteld (9). Wanneer de straf een toevoeging is van leed aan een gewilde wanordelijkheid (10), dan mag hier gezegd dat het ongewilde leed — of de straf — in verhouding wordt gebracht met de bereikte wanordelijkheid. De intensiteit van het gewilde, het aandeel van de gewildheid wordt niet gemeten. Bestrafing en vergelding blijven hoofdmotief (11).

Voor het menselijk aandeel in het strafgebeuren bleef, na het onderzoek nopens de vrije wil, vrijwel niets meer over.

Verscheidene bepalingen van ons Strafwetboek betreffen het aantasten van het wilselement in zijn integriteit.

Gronden van rechtvaardiging en verschoning (12) (13) houden allen elementen in die wijzen op dit ene gemeenschappelijke karakter: de handeling werd niet gesteld met een integraal vrije wil. Er is een graad van dwang ofwel belemmering bij te pas gekomen die reden tot strafopheffing of strafvermindering wordt. Het wilselement in het klassieke strafrecht ligt aan de basis van alle misdrijven, ook de zogenaamde schuld-wanbedrijven en de overtredingen (14) (15). De bevestiging van deze klassieke, vrije-wilsopvatting vinden we immers in het wetboek op meer plaatsen dan bij een eerste lezing voor mogelijk werd gehouden. In verscheidene artikelen vinden we uitdrukkingen als «wetens en willens» (16), «vrijwillig» (17), «wetende of wetens» (18), «opzettelijk of met bedrieglijk opzet» (19), «kwaadwillig of bedrieglijk» (20).

Twee elementen zijn aldus vereist in het misdrijf: het *materieel* element van het stellen der handeling en het *moreel* element der wilsgerichtheid (21).

De fout van de klassieke school en de er uit gesproten wetgevingen is echter geweest het moreel element van iedere inbreuk op de strafwetten te beschouwen uit een volstrekt rationeel en metafysisch oogpunt. Er werd niet overgegaan tot een volledige en experimentele verdieping in dit moreel element. De wil tot het stellen van het misdrijf was er: dit moest volstaan in zich. Naar de diepere motieven, de drijfveren (22) of de invloeden die mogelijk op die wil ingewerkt hadden, ging men niet zoeken; wilde men immers consequent blijven met de klassieke leer dan had men genoeg aan de normale mens met zijn vrije wil.

Tot een opnemen van de mens in de strafwetgeving is geen enkele der klassieke wetboeken gekomen: het volstond de Misdadige en de Straf als pijlers van het strafrecht te nemen (23).

* * *

Nauwelijks tien jaar na het afkondigen van ons wetboek, dat achttien jaar parlementaire besprekingen had gevergd (24), dreigde een gebeurtenis het gehele gebouw der klassieke strafwetgeving omver te halen. In 1876 verscheen in Italië het boek van Cesare Lombroso «De Misdadige Mens». Het zou het uitgangspunt worden van een nieuwe richting in het strafrecht die, aanvankelijk als beeldstormend gekenmerkt, later — en niet in het minst onder het impuls van Lombroso's grootste discipel Enrico Ferri — zou evolueren tot meer gematigde en aanvaardbare stellingen. Het zou het kader van dit onderwerp te buiten gaan zo ik hier verder zou uitweiden over de positivistische school en de eerste verschijnselen der criminologie.

Het volstaat de namen van Lombroso, Ferri, Garofalo, Prins en Vervaeck aan te halen om dadelijk de moderne richting en leerstellingen op te roepen en het nieuwe beeld van de strafrecht-studie te situeren. Hoewel de fundamentele stellingen van Lombroso's leer op dit ogenblik praktisch waardeloos geworden zijn, komt hem toch de grote verdienste toe de eerste stap gezet te hebben naar een moderne strafrecht-beoefening. Hij heeft de door filosofen en sociologen gebruikte positivistische methode, steunend op observatie en onderzoek der menselijke gedragingen, in het strafrecht toegepast. Met de aan alle nieuwe leerstellingen eigen overdrijving, is Lombroso resoluut het beginsel der vrije wil in het strafrecht gaan bekampen. De aan zijn leer door de latere neo-klassieke scholen aangebrachte gelukkige temperingen, hebben het principe der vrije wil doen overleven, maar nieuwe opvattingen doen ingang vinden, die het categorieke van de klassieke stelling hebben aangetast.

Overigens dient er op gewezen, dat de moderne penalisten van oordeel zijn dat dit debat betreffende de vrije wil eerder tot de filosofie of zelfs de godsdienst dan tot het strafrecht behoort (25). Het strafrecht, een sociale wetenschap bij uitstek, neemt deze vrije wil aan, omdat hij in de maatschappelijke opvattingen en het volksgeweten verankerd is (26).

De positivistische richtingen hebben echter de abstracte mens van de klassieke school van zijn ongenaakbaar voetstuk gehaald en hem vervangen door de delinquent, concreet individu, met zijn eigen kenmerken, zijn eigen aanleg. Het absolute beginsel van de vrije wil werd door deterministische invloeden aangetast. Biologische, somatische, psychische en mesologische factoren maken van de normale mens (27) een veelzijdig gegeven en een sterk gedifferentieerd verschijnsel. Het wordt «dit» bepaald geval, «die» concrete delinquent. Beccaria had voor honder jaar gezegd «leer de gerechtigheid kennen». Lombroso bracht de nieuwe boodschap: «ken de mens». Deze deterministische strekkingen vroegen een aanpassing van de strafwet aan ieder «geval», aan ieder mens, aan ieder delinquent.

Over welke middelen beschikte de strafrechter om deze individualisatie der straffen en maatregelen (28) tegenover de misdadiger te verwezenlijken? Ogenbijnlijk staan reeds in het klassieke strafwetboek een gamma van straffen en sancties ten dienste van de rechtbank. Een vluchtige inventaris van deze beteugelmiddelen toont aan, dat de keuze reeds vrij uitgebreid is (29).

Verder kan de rechter de delinquent takseren volgens een schaal die gaat van een betrekkelijk laag minimum tot een hoog maximum (30) der straffen. In veel gevallen heeft hij de keus tussen een vrijheidsberovende straf (31) en een geldboete. Tenslotte veroorloven hem de bepalingen op de verzachtende omstandigheden zelfs onder het wettelijk voorziene minimum te gaan.

Al deze mogelijkheden die de rechter ter beschikking staan bij de bestraffing laten echter door een reëel gemis aan soepelheid der strafwet nog geen effectieve individualisatie toe (32). In hoeveel gevallen is de rechter niet verplicht én de gevangenisstraf, én de — voor de delinquent meestal hoge — geldboete, samen uit te spreken? Hoeveel misdrijven brengen naast deze twee klassieke straffen ook niet automatisch de ontzetting van zekere rechten en ambten mede? Vele bijzondere wetten hebben zelfs de toepassing van de verzachtende omstandigheden op het misdrijf uitgesloten.

Voor de moderne penalist die de drievoudige wer-

king van de straf: de vergeldende, de afschrikwekende (33), de verbeterende (34) aanneemt, beantwoorden vele van onze strenge wetsbepalingen niet meer aan het wederopvoedend doel der straf. Aan de grondslag der geëvolueerde ideeën nopens het strafrecht ligt het begrip « sociaal verweer » (35). De maatschappij dient beschermd tegen de delinquent en deze laatste dient beschermd tegen zichzelf. Dit gebeurt in de beste — en de meeste — gevallen door wederaanpassing, in de ergste door verwijdering van de misdadiger uit de maatschappij. Hoofdzaak is immers het verbreken van de band die bestaat tussen de delinquent en het misdrijf — het begane misdrijf zowel als het mogelijke in de toekomst (36). Daartoe vereisen de nieuwe opvattingen aanpassing van de strafwet en de rechtspleging aan ieder concreet geval: individualisatie.

Sedert 1867 hebben verschillende wetten deze periode van individualisatie ingeluid:

de wet van 1888 op de voorwaardelijke veroordeling (37);

de wet van 1912 op de kinderbescherming (38);

de wet van 1930 op de abnormalen en recidivisten (38).

Van het grootste gewicht in dit individualisatieproces is de wet op de voorwaardelijke veroordeling geweest. Deze wet die aan de rechter toelaat de uitvoering van de uitspraak in zekere gevallen op te schorten, werd jammer genoeg de laatste jaren fel in discrediet gebracht. Door een al te automatische toepassing vanwege de rechtbanken gaan vele delinquenten in de voorwaardelijke veroordeling de premie voor hun eerste misdrijf zien (39).

De bijzondere wetgevingen op de kinderbescherming, op de abnormalen (40) en recidivisten steunen op de idee van het sociaal verweer (41): het gaat niet op iemand die niet over al zijn geestesvermogens beschikt op grond van artikel 71 van alle rechtsvervolgung te ontslaan en daarna gewoon terug de maatschappij in te sturen. De niet-normale, de niet-geestelijk of lichamelijk volwassene hoeft niet buiten de strafwet gesteld. Hij moet er integendeel in opgenomen, daar de maatschappij dient beschermd tegen verder schadelijk optreden van zijnentwege en hijzelf dient hervormd of rijp gemaakt voor een wederopnemen in die maatschappij.

Ook de volkomen normale — hoe relatief dit begrip ook is — delinquent mag verlangen dat men zich om zijn persoon en zijn geval meer zou bekommeren. Beschikt de rechter over een betrekkelijk uitgebreide keus van maatregelen, dan is hij echter meestal onvoldoende ingelicht en voorgelicht om die maatregelen toe te passen en de uitvoering er van te controleren (42).

* * *

Het is in dit verband dat ik twee mogelijke vernieuwingen in het strafrecht, die op dit ogenblik in het brandpunt der belangstelling staan, zou willen behandelen. Het gaat om twee nieuwe beginselen die reeds lang in de literatuur werden verdedigd en thans het voorwerp uitmaken van wetsontwerpen (43). Deze revolutionaire (44) ontwerpen zijn op dit ogenblik door de wetgever in behandeling genomen, zodat de toepassing ervan in de strafwetgeving te verwachten is. Ik bedoel: 1. Het probation-stelsel en in samenhang ermee; 2. het persoonlijkheidsdossier.

De mij toegemeten tijd en de beperking van mijn onderwerp laten niet toe een gedetailleerde uiteenzetting te geven van het wetsontwerp van 20 novem-

ber 1956, dat er toe strekt in ons strafstelsel de opschorting van de veroordeling, het uitstel van de tenuitvoerlegging der straffen en de op de proefstelling in te voeren (45).

Bij het begin van dit gerechtelijk jaar, dat misschien de bekroning van tien jaar parlementaire en juridische werkzaamheden nopens het probation-stelsel zal brengen, past het even bij deze innovatie voor ons recht stil te staan.

Van Angelsaksische oorsprong (46) werd de probation op experimentele wijze door het parket-generaal van dit rechtsgebied sedert 1947 toegepast (47). De probation is een behandelingsmethode van de delinquent, die er in bestaat dat de uitspraak van een gevangenisstraf of de tenuitvoerlegging ervan, onder zekere voorwaarden, opgeschort wordt (48). Nadruk dient onmiddellijk gelegd op het element « onder zekere voorwaarden », dat karakteristiek is voor de probation, en deze al dadelijk zal onderscheiden van de voorwaardelijke veroordeling, zoals wij die nu kennen.

Wie is de autoriteit, die zal overgaan tot de probation-behandeling die de voorwaarden omschrijft (49), waarmee de op de proefstelling gepaard gaat?

Wij zien vier mogelijkheden:

1. De probation wordt door het parket toegepast vóór elke aanhangigmaking van de zaak bij de rechtbank.

2. De probation wordt door het parket toegepast na het uitspreken van een veroordeling, waarvan echter niet tot de uitvoering wordt overgegaan.

3. De probation wordt door de rechtbank toegepast vóór elke veroordeling.

4. De probation wordt door de rechtbank toegepast na de veroordeling (50).

De eerste oplossing, probation opgelegd door het parket vóór elke aanhangigmaking, was het voorwerp van het zoëven aangehaalde experiment in het rechtsgebied van het Hof van Beroep van Gent. Onze opvattingen nopens de berechting verzetten er zich tegen dat het openbaar ministerie zou uitspraak doen nopens de schuld-vraag en daarna maatregelen zou treffen (51), die tenslotte de individuele vrijheid van de delinquent aantasten en straffen zijn in een geëvolueerde zin: veiligheidsmaatregelen ten behoeve van de gemeenschap en het individu.

De probation opgelegd door de rechtbank wordt algemeen aanvaard door de penalisten (52).

Een eerste wetsontwerp (53) voorzag de probation-toepassing na de veroordeling: het betrof dus een voorwaardelijke veroordeling met op de proefstelling. De grote stap werd echter gezet met het jongste ontwerp van november 1956: het voorziet naast hoger aangehaalde toepassing ook de opschorting van de veroordeling, met of zonder op de proefstelling.

Dit betekent een ware omwenteling in onze klassieke berechting: het veronderstelt immers dat de rechter eerst uitspraak doet nopens de schuld-vraag (54) en in plaats van daarna onmiddellijk de aangepaste straf toe te passen de mogelijkheden van een probation-maatregel gaat onderzoeken (55).

Aldus zouden volgens het nieuw ontwerp ter beschikking van de strafrechter vijf mogelijkheden van beteugeling staan, die hem volgens zijn overtuiging (56) zouden toelaten de straf werkelijk te individualiseren. Hij kan:

1. De delinquent gewoon onvoorwaardelijk veroordelen (57).

2. De delinquent voorwaardelijk veroordelen (58).

3. Hem voorwaardelijk veroordelen met opdeproefstelling (59).

4. De veroordeling (d.w.z. uitspraak van de straf) eenvoudig opschorten (60).

5. De veroordeling opschorten met opdeproefstelling (61).

In geval de uitspraak opgeschort blijft zal de delinquent niet gebrandmerkt worden met een veroordeling, die zijn reclassering voor altijd kan verhinderen (62). Voor vele primaire delinquenten is het voldoende in aanraking te komen met het plechtig apparaat van het gerecht om voor altijd het hervallen te beletten.

Het probation-stelsel dient zijn plaats te krijgen in ons moderne strafrecht.

Wat nu de berechting zelf betreft, hangt met deze individualiserende maatregel zeer nauw het probleem van de voorlichting van de rechter samen. Hoe kent de rechter de persoonlijkheid van de delinquent? Tot op vandaag is het grote euvel in onze procedure wel dat onpreciese beeld dat de rechter van de verdachte te zien krijgt. De dader is nog te zeer de « algemene mens » van het klassieke recht. De rechter heeft vóór zich het dossier: het proces-verbaal der feiten, de getuigenissen en het inlichtingsblad met het uittreksel uit het strafregister (63). Het openbaar ministerie las hetzelfde dossier. De advocaat consulteerde het, en had een paar keer een onderhoud met zijn cliënt, die hij voorheen nooit gezien had.

En dan verschijnen zij: het 60-jarig vrouwtje uit Verviers dat, in verlof aan de kust, voor 300 frank onnutte voorwerpen stal in een grootwarenhuis, de nerveuse jonge man, die twee weken achtereen iedere dag op hetzelfde uur en op dezelfde plaats aan exhibitionisme deed, de veertigjarige die voor de veertiende maal wegens fietsendiefstal terecht staat. Hoevelen zijn ze op één voormiddag? Vijftien? Twintig? Iedere zaak dient in een kwartier afgehandeld. In een kwartier dat beslist over een voorbij en over een verder leven.

En bij zijn invrijheidstelling vertelt de 40-jarige fietsendief aan zijn advocaat hoe zijn moeder aan vallende ziekte leed, zijn vader een verstokt alkoholiër was en hijzelf destijds aanvallen van epilepsie had. Beging de rechter een fout met hem voor de veertiende keer te bestraffen, ditmaal tot drie jaar gevangenisstraf en tot ter beschikkingstelling van de regering? Ook de rechter kan slechts roeien met de riemen die hij heeft.

De tweede grote verwezenlijking van het moderne strafrecht moet dan het persoonlijkheidsdossier worden (64). Aan de informatie van de rechter nopens de persoon van de delinquent en zijn milieu is reeds in het wetsontwerp van november 1956 op de probation gedacht. Artikel één van dit ontwerp voorziet de maatschappelijke enquête nopens de gedragingen en het milieu van de delinquent. De memorie van toelichting maakt eveneens gewag van de mogelijkheid om tot een lichamelijk en psychiatrisch onderzoek over te gaan (65). Deze enquête moet de rechter toelaten de maatregel te kiezen die in verband met het probation-systeem best zal toegepast, alsook, bij eventuele opdeproefstelling, de voorwaarden te omschrijven die zullen opgelegd worden. Wanneer aldus het onderzoek nopens de persoonlijkheid wordt opgelegd in geval van overwegingen die tot niet bestraffing kunnen leiden, dan geloof ik dat a fortiori dient aangenomen dat het persoonlijkheidsdossier op te stellen is in die gevallen waar zeker tot een bestraffing zal overgegaan worden.

Het persoonlijkheidsdossier dient daarom losgemaakt

van de probation-wetgeving en op zichzelf als specifiek middel der procedure in ons berechtinstelsel ingelast. En niet enkel voor de meest zware misdaden (66), maar voor alle misdrijven, waarin de persoonlijkheid van de delinquent een rol speelt en criminele aanleg aanwezig is. Meer nog: in zekere gevallen zal alleen de persoon van de delinquent het samenstellen van een persoonlijkheidsdossier verrechtvaardigen: zo voor adolescenten en recidivisten (67). Het behoort aan de techniek van de wetgeving de grenzen van de verplichte toepassing van het persoonlijkheidsdossier vast te leggen (68). In dit verband moge nog eens herinnerd worden aan de noodzakelijke herziening van de driedelige indeling der misdrijven in Misdaden, Wanbedrijven en Overtredingen. Een meer realistische visie — die tevens rekening zou houden met de sociale gevaarlijkheid (*témébilité*, *pericolosita*) van de delinquent — wil de misdrijven tot twee categorieën herleiden: de wanbedrijven en de overtredingen. Onder de wanbedrijven zouden de misdaden van ons strafwetboek begrepen zijn. Voor ieder wanbedrijf zou een persoonlijkheidsdossier worden samengesteld. Verder zou een groot aantal van de nu als wanbedrijven gequalificeerde misdrijven, overtredingen worden en door de politierechter behandeld (69). Het criterium van onderscheid tussen wanbedrijven en overtredingen werd door dhr prokureur-generaal Bekaert aangegeven (70): de wanbedrijven vormen inbreuken op die grondregelen die a.h.w. de armatuur van de maatschappij uitmaken; zij tasten de zaken-orde aan, zoals die verheven is boven iedere menselijke inmenging en organisatie (moord, diefstal, zedendelicten, enz.); de overtredingen echter maken inbreuk op de vormregeling, de organisatie, aangenomen en ingericht voor en door de maatschappij, op bijna conventionele wijze (71).

Het persoonlijkheidsdossier zou aan de rechter toelaten door te dringen tot de drijfveren van het misdrijf en dieper te gaan dan de algemene wilsintentie (72). Het zou verder de rechter in staat stellen bij de beteugeling en toepassing van de straf de bijzondere toestand van de dader te onderzoeken en te waarden: welk nut heeft het bijvoorbeeld een zware geldboete op te leggen, wanneer die, gezien het onvermogen van de verdachte, toch in vervangende gevangenisstraf zal worden omgezet (73).

* * *

Probation-systeem en persoonlijkheidsdossier zijn in de evolutie van het strafrecht naar menselijker opvattingen en menselijker oplossingen ongetwijfeld belangrijke verwezenlijkingen.

Onmiddellijk rijst hier de vraag welke rol de balie in dit rechtsgebeuren nog is toebedeeld. Kan hier nog gesproken worden van het klassieke rechtsduel tussen het openbaar ministerie en de verdediging, nu beiden immers uiteindelijk naar hetzelfde doel streven: de wederoprichting van de delinquent en zijn herintegratie in de maatschappij? Zal aldus ook niet de zending van het openbaar ministerie aan echtheid inboeten, nu het niet alleen de belangen van de maatschappij en het slachtoffer, maar ook het hoogste belang van de misdadiger zelf gaat behartigen?

Deze zijn vragen die zekere strafrechtskundigen zich stellen (74).

Zowel de beschuldiging als de verdediging zullen echter nooit afwijken van de essentiële rol die zij in het rechtsgebeuren hebben. Hier staat het belang van de maatschappij en de toepassing van het recht dat die maatschappij beheerst, als hoogste te beschermen goed; daar echter heeft de advocaat de eeuwige

zending, de individuele vrijheid, hoeksteen van iedere samenleving, te verdedigen.

Alle problemen van berechting zullen zich steeds blijven stellen: in iedere rechtsorde komen op bepaalde ogenblikken individuen in conflict met deze rechtsorde. Waar zich dan een tegenstrijdigheid van belangen voordoet is het noodzakelijk dat beide partijen over gelijke waarborgen beschikken voor wat het verdedigen van hun respectieve belangen betreft.

De balie is er van overtuigd dat zij, meer dan ooit, een der heiligste beginselen van het Recht te verdedigen krijgt: de individuele vrijheid van de enkeling en de waarborgen van zijn bestaan. De eerste waarde ter wereld is de Mens, de Menselijke Persoon (75), vóór iedere ordening.

De advocatuur weet zich aan te passen aan de evolutie van het strafrecht en zal, samen met de beschuldiging, streven naar de individuele redding van de delinquent en het gemeenschappelijk heil. (76) Het is mogelijk dat het voor een individu een recht wordt op een bepaald uitzonderingsregime aanspraak te maken, zodat hij eerder en met meer zekerheid zijn plaats in de maatschappij terug kan innemen.

De behandelingswijzen zijn veranderd, de eeuwige principes blijven. Het klassieke strafrecht noemde een goed penalist hij die zich handig van het raderwerk der strafwetgeving kon bedienen. De penalist was de techniek van de formele wet.

De goede penalist is echter hij die zich een humanistische vorming heeft eigen gemaakt, die zich met diepmenselijkheid en sociaal medevoelen over de ongelukkigsten zijner broeders kan buigen en zich vóór alle juristerij, eerst mens toont.

Mr William DE BECKER,
Advocaat te Brugge.

(1) L. Cornil, La mission des avocats et des magistrats dans la domaine du droit pénal, Revue de droit pénal et de la criminologie, 1937, p. 43-53.

(2) R. Charles, De tegenwoordige grenzen van de gerechtelijke en penitentiaire individualisering, R.W., 1956-57, kol. 641.

(3) N. Gunzberg, Individueel en collectief geweten, De Vlaamse Gids, 1951, Nr 4, p. 209.

(4) De indeling der misdrijven in artikel 1 van het Strafwetboek was een doortrekken van de gedachte der volstrekte drieledigheid van het strafrecht: drie soorten politie, drie soorten rechtbanken, drie soorten straffen en dus ook drie soorten misdrijven. Deze drieledige indeling der misdrijven kon om technische redenen nog onderschreven worden; door de evolutie van de wetstechniek en het spel der uitzonderingsbepalingen, de verzachtende omstandigheden, blijft er niet veel meer over van de «volmaakte indeling».

(5) De delinquent wordt geen «voorwerp» van het strafrecht, wanneer hij, ofwel krankzinnig, ofwel strafrechtelijk minderjarig is: beide gevallen gesteund op een gemis aan verstandelijk onderscheidingsvermogen. L. Cornil, Le droit pénal et la procédure pénale après la tourmente; in Les Nouvelles, Procédure Pénale, 1946, t. I, vol. 1, p. 44.

(6) J. Maxwell, Le crime et la société, Parijs, 1909, p. 29.

(7) J. Simon, Handboek van het Belgisch strafrecht, Brussel, 1948, N° 14.

(8) De verklikker wordt gestraft met opsluiting, zo de persoon aan vervolgingen of gestrengheden van de vijand werd blootgesteld. In geval de verklikte persoon meer dan één maand vrijheidsberoving onderging wordt de verklikker met dwangarbeid van 10 tot 15 jaar gestraft.

(9) Artikelen 279, 281, 356, 357, 360, 399, 400, 401, 403, 404, 407, 408.

(10) F. Collin, Strafrecht, Brussel, 1958, par. 11 en 60. (11) Dit objectieve karakter van de bestraffing naar gelang het louter voorwerp waarop het misdrijf slaat, komt nog meer tot uiting in andere voorbeelden zoals de artikelen 333 en 334, waar hij die de ontvluchting van gevangenen in de hand werkt, gestraft wordt al naar gelang de straf welke deze ontvluchte gevangenen opgelopen hadden. Weinig strafkundig lijkt ook de strattoemeting die gebaseerd is op het aantal dagen dat een wederrechtelijke hechtenis duurt (art. 147, 434, 435, 436). Wat te denken over de bestraffing per geschonden boom voor hem die bomen schendt of velt (art. 537)? Het objectieve wordt ook weergevonden in de minder zware bestraffing der poging: is de wilsintentie en de drijfveer van de dader meestal niet even groot als bij het voltrokken misdrijf?

(12) Gronden van rechtvaardiging: het bevel van de overheid en gebod van de wet, de krankzinnigheid, de dwang van een macht waaraan men niet kan weerstaan, de noodtoestand, de wettige zelfverdediging, de overmacht, de onoverkomelijke dwaling.

(13) Gronden van verschoning: houden nu eens verband met de hoedanigheid van de dader (bloed- of aanverwantschap) dan weer met de bijzondere toestand waarin hij zich bevindt (b.v. uitlokking) ofwel met het afzeggen van het crimineel opzet door het staken van de misdadige handeling (b.v. kennisgeving aan de overheid).

(14) De rechtsleer maakt voor het intentioneel element meer subtiele onderscheidingen: het opzet, de verschillende soorten opzet en de eenvoudige schuld (zorgeloosheid). In iedere schending van de strafwet, hoe gering ook — b.v. een overtreding op de wet op het verkeer, een politiereglement — ligt de wil en de wilsgerichtheid naar het onjuiste, het verkeerde. Zelfs bij de gewone schuld-wanbedrijven. Een voorbeeld: het nieuw artikel 333 van het strafwetboek bestraft degene die, aangesteld om de gevangenen te begeleiden of te bewaken, deze laat ontvluchten. Dit laten ontvluchten kan gebeuren door eenvoudige nalatigheid of door wat de wet verstandhouding noemt. Dit laatste geval zal zwaarder gestraft worden dan het gewone schuld-delict. Maar wie zou durven beweren dat in dit geval de nalatigheid van de dader geen enkele strafrechtelijke verantwoordelijkheid inhoudt? Zijn wilsgerichtheid is niet voortdurend naar het hoge, het juiste, gewend geweest. De tonus van de wils-inspanning naar het goede en volwaardig burgerlijke gedrag was in schuldige mate verslaapt.

(15) R. Tahon, Le mobile en droit pénal belge, Rev. dr. pén., 1948-1949, p. 103.

(16) «Wetens en willens»: art. 118, 119, 181, 191, 210, 324.

(17) «Vrijwillig»: art., 120, 292, 295, 349, 351, 391bis, 392, 398, 401, 402, 406.

(18) «Wetende of wetens»: art., 121bis, 299, 455, 456.

(19) «Opzettelijk of met bedrieglijk opzet»: art., 187bis, 193, 284, 348, 401bis, 497, 509bis, 511.

(20) «Kwaadwillig of bedrieglijk»: art., 182, 241, 309, 311, 443, 461, 490, 491, 495, 496, 498, 507, 527, 533, 534, 536, 537.

(21) J.J. Haus, Principes généraux du droit pénal, Gent, 1874, t. II, nr 794.

(22) Een enkele keer zal de wet bepalingen over de drijfveer inhouden (voorbeelden: bij de politieke misdrijven; verder het winstbejag, zie b.v. art. 313, 383; het voldoen van andermans driften, etc.).

(23) Voorgesteld werd naast het Misdrijf en de Straf, als derde element, in de strafwet ook de Dader op te nemen. Th. Givanovitch, Les Problèmes fondamentaux du droit criminel, Parijs, 1929. N. Gunzburg, Les transformations récentes du droit pénal interne et international, Parijs, 1933, p. 25 en 26.

(24) J.J. Haus, op. cit., t. I, n° 113, 114.

(25) J. Van Bemmelen en W. Van Hattum, Hand- en leerboek van het Nederlandse strafrecht, Arnhem, 1953, Deel I, n° 24, p. 26.

(26) F. Collin, Naar het einde van de scholenstrijd in het strafrecht, R.W. 1946-47, kol. 1094.

L. Cornil, op. cit., p. 32 en 44.

(27) Kan er eigenlijk wel een bepaling van de normale mens gegeven worden? Is het dat gemiddelde van deugden en hoedanigheden die hij in zich moet verenigen? De pater familias uit de Romeinse rechtstraditie? Is het die bediende met deze wedde? Is het gene handelaar met deze eigendom? Of die welstellende nijveraars? Of die gewone, weinig ontwikkelde werkman? Ieder ook met zijn eigen bekommelingen. De bediende, zijn lastige verhuurder; de handelaar, zijn leverzielte; de nijveraars, zijn ontrouwre echtgenote; de werkman, zijn aandringende kredietfirma. Hebben wij niet allen onze eigen kleine gebreken die ons voortdurend doen afwijken van een «normale toestand»: een knagende kies, een zekere bijzichtigheid, een kaalheid, een weerbarstige spijsvertering, enz...? A. Ley, L'Homme «normal» en justice, Rev. dr. pén., 1951-1952, p. 198.

(28) In de praktijk en de praktische toepassing kan er geen streng onderscheid gemaakt worden tussen straffen en veiligheidsmaatregelen. Het strafrecht, in hoofdzaak betugelend — na het misdrijf — gebruikt beiden als toevoeging van leed bij wetsovertreding. In hoever verschillen in de praktijk de gevangenisstraf en de internering van abnormalen? Beiden dragen in zich de kerngedachte: aantasting, inkrimping van de vrijheid van het individu. F. Collin, op. cit., kol. 1096.

(29) De doodstraf; de verschillende vrijheidsberovende straffen (dwangarbeid, hechtenis, opsluiting gevangenisstraf); de geldboete; de ontzetting van zekere rechten; de bijzondere verbeurdverklaring; de afzetting van titels en graden; de afzetting van openbare ambten, bedieningen en diensten; de opbaarmaking van de uitspraak; de ontzetting uit de ouderlijke macht; de toekenning van de gelden aan de schatkist (art. 123ter); het verbod zekere uitspraken te ondernemen; de ter beschikkingstelling; het sluiten van de inrichting; het verbod een bepaalde bezigheid te verrichten of beroep uit te oefenen.

(30) De correctionele gevangenisstraf ligt tussen acht dagen en vijf jaar; er dient rekening gehouden met het spel der verzachtende omstandigheden.

(31) Vrijheidsberovende straf: van dwangarbeid tot gevangenisstraf: buiten de duur verschilt het regime in de praktijk niet zo erg.

(32) Wanneer de rechter overtuigd is van de toerekenbaarheid en de verantwoordelijkheid van de verdachte dient hij volgens ons strafstelsel de straf op te leggen; hij kan de schuldige niet laten vrijuit gaan met bijvoorbeeld een berisping. — Verbr., 9 juli 1951, Pas., 1951, I, 777; Luik 11 maart 1951, Pas., 1952, II, 29. — J. Constant, Manuel de droit pénal, 5de ed., 1° deel, n° 17, D. — Les Nouvelles, Droit pénal, t.I, vol. 1, n° 36. — Zie ook R. Charles, op. cit., kol. 641-666.

(33) De afschrikwekkende functie, ook wel de algemene preventieve werking genoemd.

- (34) Les Nouvelles, Droit pénal, t. I, vol. 1, n° 657.
- (35) Sociaal verweer. Zie daarover: E. Ferri, La réforme de la justice pénale en Italie, Rev. dr. pén. 19,20, p. 108. — M. Ancel, Les doctrines nouvelles de défense sociale, Rev. dr. pén., 1951-52, p. 47.
- (36) Prof. Pompe houdt er een treffend inzicht in de « misdadige mens » op na. Twee kenmerken zijn, volgens hem, eigen aan de delinquent: vooreerst het formele kenmerk van het begaan van een misdrijf en daarna de band die gelegd wordt tussen de dader en het misdrijf. Het eerste kenmerk is een loutere gebeurtenis, die niet ongedaan kan worden gemaakt, niet kan verdwijnen. Het tweede kenmerk, die gerichtheid van de hele persoonlijkheid van de dader op zijn misdrijf kan wel verdwijnen: het is de functie van een goede straf, dat zij, als rechtvaardige boete aanvaard, de dader van de band met zijn misdrijf bevrijdt. — D. Wiersma, De Misdadige Mens of de Misdadige Mensen? Tijds. voor Strafr., LXIV, 1955, p. 27-28.
- (37) Wet van 31 mei 1888, artikel 9, uitgebreid bij de wet van 14 november 1947.
- (38) Les Nouvelles, Droit pénal, t. I, vol. 1, n° 44.
- (39) Opdat de rechtbanken een veroordeling voorwaardelijk zouden uitspreken is vereist:
1. Dat de gevangenisstraf, als hoofdstraf te ondergaan niet meer dan twee jaar bedraagt;
 2. Dat de veroordeelde vroeger geen criminele straf of hoofdgevangenisstraf van meer dan drie maanden opgelopen heeft; maar ook
 3. Dat de beslissing met redenen omkleed wordt. De gekijte formulering door de rechtbanken gebruikt stelt eenvoudig het afwezig zijn van vroegere veroordelingen vast.
- (40) Het begrip abnormalen dan in zijn breedste zin: alle geestelijk onevenwichtigen. Op de wet op de abnormalen werd gegronde kritiek uitgeoefend! Deze wet maakt geen voldoende onderscheid tussen de volstrekt krankzinnigen, bij wie ieder gevoel van verantwoordelijkheid voor hun daden ontbreekt, en de geestesgestoorden of abnormalen — in de echte zin — die steeds voldoende helderheid van geest bezitten om te beseffen dat zij verkeerd handelen. Een voorontwerp werd dan ook uitgewerkt om de eerste een regime van collocatie te doen ondergaan en de abnormalen aan een internering met een zeker strafkarakter te onderwerpen. — E. Braffort en L. Cornil: Rapport sur la révision des dispositions relatives aux déments et aux anormaux, Rev. dr. pén., 1940, p. 212 tot 267. — Zie ook: S. Sasserath: Comment faudrait-il réformer la loi de la défense sociale relative aux déments et anormaux criminels, Rev. dr. pén., 1937, p. 58-69. — S. Versele, Naar een hernieuwd ingrijpen tegen de criminaliteit, R.W., 1949-1950, kol. 1093.
- (41) Zie nota (35).
- (42) Eenmaal de straf uitgesproken wordt de delinquent aan het toezicht van de rechtbank, die het vonnis of het arrest uitsprak, onttrokken. Het openbaar ministerie is belast met de uitvoering van het vonnis.
- (43) Enkele bibliographische gegevens: R. Berger, Le système de probation anglais et le suris continental, Genève, 1953. — H. Poupet, La probation des délinquants adultes en France, Parijs, 1956. — Ch. Germain, Le sursis et la probation, Rev. Soc. Crim., 1954, p. 638+vlg. — S.C. Versele, Een woord over alleenrechtspraak en probation-proeven. Maandblad voor berechting en reclassering, A'dam, 1957, p. 53-79. — La Probation in the Revue de droit pénal et de criminologie, 1957-1957, p. 871-985. — Zie verder de nota's (47), (50), (54), (64).
- (44) Veeleer dan deze ontwerpen revolutionnair te noemen zouden ze de logische en verwachte uitlopers dienen genoemd van bijna honderd jaar evolutie in de strafrechtswetenschap.
- (45) Parlementaire documenten, Kamer der Volksvertegenwoordigers, Zittijd 1956-1957, n° 598-1.
- (46) John Augustus, de Amerikaanse schoenmaker, die zich omstreeks 1841 borg ging stellen voor het goed gedrag van zijn « beschermelingen » die voor de rechtbanken verschenen. — Zie hierover C.J. Van Houdt, Beginselen van sociale en criminele prophylaxe, Deel I, Hoofdstuk VII, p. 114-153.
- (47) H. Bekaert, Een « Probation »-proefneming, R.W., 1948-1949, kol. 39-52.
- (48) Parl. doc., 1956-1957, n° 598-1, p. 2.
- (49) Die voorwaarden kunnen van de meest uiteenlopende aard zijn, doch moeten altijd binnen de perken van het wettelijke en de bescherming van het individu tegen willekeur toegepast. Hier kan nadruk gelegd worden op de effectieve rol die de advocaat, belast met de verdediging der individuele vrijheid, kan spelen bij de bespreking der op te leggen voorwaarden. Voorbeelden van maatregelen welke de rechtbank kan nemen: het opleggen van een bepaalde bezigheid of beroep, verandering van woonplaats, onderwerp is dat de probation alleen in die gevallen kan verbod een beroep uit te oefenen, verbod speelzalen en renbanen te bezoeken; in geval van veroordeling: de geldboete en de gerechtskosten voldoen, de burgerlijke partij schadeloos stellen (Parl. doc., 1956-1957, n° 598-1, p. 6). Een van de grote kenmerken van het Belgisch probation-ingericht waar de delinquent er mede instemt en bereid is mede te werken aan zijn reclassering.
- (50) H. Germain, Quelques aspects de la Probation Franco-Belge, Rev. dr. Pén., 1956-1957, p. 913.
- (51) Ch. Germain, op. cit., p. 914.
- (52) Rechtbanken: aanvankelijk voorzag het ontwerp, aan de Raad van State overgemaakt, niet alleen de toepassing van probation door de vonnisgerechten. Zo zouden eens geroepen zijn om zich uit te spreken nopens de toepassing: de vonnisgerechten — en in bepaalde gevallen ook de politierechtbanken en de Hoven van Assisen — en, onder bijzondere omstandigheden, de raadkamer. Dit laatste leidt tot moeilijkheden: probation immers veronderstelt noodzakelijk de schuld van de delinquent. Nu zou de

raadkamer, wanneer die volgens het aanvankelijk ontwerp probation ging toepassen, zich vooreerst moeten uitspreken over de schuld van verdachte. Afgezien van de nieuwe wending die dit uitmaakt in ons strafrecht — nu spreekt de raadkamer zich niet uit over de schuld van verdachte — brengt dit problemen in verband met de publiciteit met zich mede. Deze nieuwe macht van de raadkamer vereist echter de openbaarheid van de debatten: dit is een Grondwettelijke waarborg (art. 96). De Raad van State echter noemde geen voldoende waarborg het feit dat het ontwerp in een paragraaf voorzag dat de verdachte vóór de Raadkamer die openbaarheid kan verzoeken (zoals wij ook kennen in de wet van april 1930 op de abnormalen, artikel 5). Aldus bracht de Raad van State een negatief luidend advies uit betreffende probation-toepassing door de raadkamer. De Regering heeft deze vorm van probation maatregel dan ook niet hernomen in het neergelegde ontwerp. — Parl. Handl. 1956-1957, 598-1, p. 9. — Dit sluit echter niet uit dat in een nabije of verwijderde toekomst dergelijke hervormingen nog zullen doorgevoerd en er bijvoorbeeld speciale probation-kamers zullen ingevoerd worden, die zouden zetelen op een bepaalde dag in de gewone zalen der correctionele rechtbank.

(53) Parlementaire documenten, Kamer der Volksvertegenwoordigers, Zittijd, 1947-1948, n° 469.

(54) In ons strafrecht is de schuldvraag niet afgescheiden van de strafbepaling. Dit is een tweeledige angelsasische opvatting. Daar wordt eerst gedebatteerd aangaande de vraag of de verdachte het misdrijf wel begaan heeft en hij verantwoordelijk is; daarna ontsplitst zich een nieuw debat rond de strafbepaling. Deze dualiteit — de Franse wetsontwerpen schijnen nog vast te houden aan de klassieke eenheid — is hier duidelijk gekarakteriseerd. Bij probation wordt immers voorafgaand de schuld van de beklagde vastgesteld. Zie daarvoor vorige nota (52) nopens de moeilijkheden die zich voordoen bij dergelijke dualistische procedure voor de raadkamer. J. Constant, A propos du dossier de personnalité, Rev. dr. pén., 1951-1952, p. 203-207.

(55) Parl. doc., 1956-1957, n° 598-1, p. 24.

(56) Het staat de rechtbank vrij al dan niet probation toe te passen « kunnen deze (rechtbanken)... » — art. 2, par. 1; « kan ze afhankelijk gemaakt worden... » — art. 2, par. 1; « kunnen de vonnisgerechten... » art. 3, par. 1; « kunnen dezelfde gerechten... » — art. 3, par. 2.

(57) Vereiste voorwaarden zijn: Materieel: het misdrijf begaan en moreel: verantwoordelijk zijn.

(58) Vereiste voorwaarden: 1. Geen enkele vroegere criminele veroordeling of correctionele straf van meer dan 3 maanden.

2. De uitgesproken gevangenisstraf mag de twee jaar niet te boven gaan.

3. Het vonnis moet met redenen omkleed zijn. Het wetsontwerp neemt aldus het gewijzigd artikel 9 van de wet van 31.5.1888 op de voorwaardelijke veroordeling over.

(59) Vereiste voorwaarden:

1. Geen enkele vroegere veroordeling tot criminele straf.
2. De uitgesproken straf mag geen criminele straf zijn.
3. De toestemming van de veroordeelde.
4. Gemotiveerde beslissing.

(60) Vereiste voorwaarden:

1. De rechter moet de materialiteit der feiten, de schuld van verdachte vast stellen.
2. Er mag geen vroegere veroordeling tot een criminele straf of tot een correctionele hoofdgevangenisstraf bestaan.
3. De straf die zou uitgesproken worden, zou niet meer dan 2 jaar zijn.
4. Gemotiveerde beslissing.

(61) Vereiste voorwaarden: als voor (60) maar met de toestemming van verdachte.

(62) Parl. doc., 1956-1957, n° 598-1, p. 5.

(63) Het strafregister heeft een tweeslachtig karakter: het kan maar zo objectief zijn, het geeft immers alleen de veroordelingen en hun data aan; het kan echter tot de meest subjectieve interpretatie aanleiding geven en aldus een grove leugen worden. Wat de inlichtingen betreft die over de verdachte in het strafdossier gegeven worden, deze beperken zich in hoofdzaak tot zeer vage inlichtingen nopens zijn al dan niet geletterd zijn en zijn geldelijke toestand.

(64) Zie hierover: J. Matthys, Het persoonlijkheidsdossier in de strafrechtspleging, R.W., 1948-1949, kol. 833-858. — J. Constant, A propos du dossier de personnalité, Rev. dr. pén., 1951-1952, p. 201-202. — R. Screvens et P. De Cant, Des limites de l'observation ou de l'étude de la personnalité, Rev. dr. pén., 1951-1952, p. 265. — J.M. Piret, L'information du juge sur la personne du prévenu, Rev. dr. pén., 1952-1953, p. 643-659. — S. Versele, Le dossier de personnalité, Rev. dr. pén., 1947-1948, p. 309.

(65) Parlem. Handl., 1956-1957, n° 598-1, p. 11.

(66) J. Matthys weerhoudt alleen de ernstige gevallen, op. cit. kol. 856.

(67) De politieke misdrijven (behalve wanneer ze met zware misdrijven van het gemeen recht gemeen gaan) evenals de overtredingen zouden hetzij om hun bijzonder karakter, hetzij om de geringe criminele aanleg die er uit blijkt, geen persoonlijkheidsdossier vereisen. Een uitgebreide inlichtingsfiche, in de vorm van een vragenlijst opgesteld, zou volstaan: zo ook voor alle misdrijven die geen persoonlijkheidsdossier vergen. Deze fiche zou het inlichtingsblad vervangen, uitgebreider en nauwkeuriger zijn.

Verplichtend zou het persoonlijkheidsdossier dienen te zijn:

1. Voor de misdrijven tegen de openbare trouw (boek II, titel III) wanneer de maximum voorziene straf 5 jaar gevangenisstraf of meer bedraagt. (art. 160, 161, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 179, 180, 181, 194, 195, 196, 206, 207, 208, 211, 215, 216, 217, 218).
2. Voor de misdrijven tegen de openbare orde (boek II,

titel IV) wanneer de maximum voorziene straf 5 jaar gevangenisstraf of meer bedraagt. (art. 234, 240, 243, 241, 248, 249, 250, 252, 254, 255).

3. Voor de misdrijven tegen de openbare orde door private personen (boek II, titel V) wanneer de maximum voorziene gevangenisstraf 2 jaar of meer is. (art. 271, 272, 275 al. 2, 278, 279, 284, 286, 287, 290, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 309, 311, 313).

4. Voor misdrijven tegen de openbare veiligheid (boek II, titel VI) wanneer de maximum straf 5 jaar gevangenisstraf of meer is (art. 323, 324, 337).

5. Voor de misdrijven tegen de orde der familie en de openbare zedelijkheid (boek II, titel VII), behalve voor hoofdstuk VII - overspel en dubbel huwelijk.

6. Voor de misdrijven tegen personen (boek II, titel VIII), behalve hoofdstuk II, onvrijwillige doding en letselen.

7. Voor de misdrijven tegen de eigendommen (boek II, titel IX) wanneer de maximum voorziene straf 5 jaar gevangenisstraf of meer is.

Verplichtend ook in geval men te doen heeft met delinquenten adolescenten (tussen 18 en 25 jaar) omdat deze ouderdom doorgaans van beslissende aard is op criminogeen gebied. Ook in bepaalde gevallen van recidive.

Verder zou de rechter facultatief, indien hij het dienstig oordeelt, het persoonlijkheidsdossier mogen opleggen, zowel de raadsman als het openbaar ministerie kunnen dit aanvragen.

(68) Er stellen zich immers weer problemen in verband met het vrijheidsbeginsel: Wanneer mag, en wanneer moet een persoonlijkheidsdossier bijgevoegd? Welke inlichtingen

mogen gevraagd en opgenomen? De behandeling vóór de rechtbank en de openbaarheid der debatten? Tot welke personen mag men zich richten om gegevens nopens de verdachte te verzamelen? Persoonlijkheidsdossiers voor «verdachte» of voor «schuldige»? Wie kan het bevelen en op wiens verzoek? Wie zal overgaan tot de enquête? Al deze vragen duiden ruimschoots aan hoe een wettelijke regeling vereist is.

(69) Voorbeelden: alle wanbedrijven tegen de uitoefening van de handel en de reglementering desbetreffend. Niet in het minst de onvrijwillige slagen en verwondingen, meestal toch bij een overtreding op de wetgeving op het verkeer begaan.

(70) H. Bekaert: Maatschappelijke Orde en conventionele structuur, R.W., 1947-1948, kol. 8.

(71) Men spreekt ook wel van «rechtsdelikten»: bestaande vóór iedere wetgeving en «wetsdelikten»: inbreuken op die regels van veilige en gemakkelijke sociale verkeersregeling. J. Van Bemmelen en W. Van Hattum, op. cit., n° 45, p. 57-58. Zie ook: J. Rubbrecht, Beschouwingen over de indeling van de strafbare feiten, R.W., 1947-1948, kol. 145-151.

(72) R. Tahon, op. cit., p. 105; M. Ancel, op. cit., p. 58.

(73) L. Cornil, op. cit., p. 47.

(74) H. Falconetti, L'Avocat est-il inadapté? Rev. Soc. Crim., 1957, p. 359 Granier in Revue de Science Criminelle 1956, p. 709.

(75) S. Versele, Naar een hernieuwd ingrijpen tegen de criminaliteit, R.W., 1949-1950, kol. 1094.

(76) S. Versele, op. cit., kol. 1097-1098.

De wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in Bestuurszaken en de bevoegdheid ratione materiae van de strafrechter

Door de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken werd afgebroken met het principe der tweetaligheid der ambtenaren en is voortaan de regel die der *éentaligheid*. Dit blijkt o.m. uit artikel 9, § 5, der gezegde wet: «Niemand wordt toegelaten om te gelijktijdig in de Nederlandse en in de Franse examens mede te dingen». Ook uit artikel 2 van het K.B. van 6 januari 1933, genomen in uitvoering van de wet van 1932, waarbij wordt bepaald dat er in ieder ministerieel departement twee personeelsrollen zullen worden gehouden: één die de Nederlandstalige agenten, een tweede die de Frans-talige agenten bevat (1).

Deze regel van tweetaligheid kent alleen enkele uitzonderingen voor deze agenten die in de Brusselse agglomeratie rechtstreeks met het publiek in contact komen. Tot behoud van de eenheid van gezag werd trouwens de instelling geschapen van de *taal-adjunkt*.

Reeds eerder echter zijn er stemmen opgegaan over de onvolmaakte toepassing der wet van 1932 (2) en wanneer in *feite* de agent in overheidsdienst zich beroofd ziet van de mogelijkheid zijn taalvrijheid en de éentaligheid te laten gelden, stelt zich de vraag welke middelen voorhanden zijn om de naleving der wet van 1932 te sanktionneren.

De wet zelf heeft geen bijzondere sankties voorzien, doch bij ontstentenis hieraan ontbreken de middelen tot beteugeling niet. Inderdaad mag men zich hier beroepen op de algemene rechtsbeginselen: de verantwoordelijkheid van het overheidspersoneel blijft onverminderd en ook het bestuur heeft de mogelijkheid om eventueel administratieve en tuchtstraffen toe te passen (3).

Toch dient opgemerkt dat artikel 13 van voormeld K.B. van 6 januari 1933 de instelling voorziet van een *Vaste Commissie voor Taaltoezicht*, bestaande uit zes leden, die ressorteert onder de bevoegdheid van de Minister van Binnenlandse Zaken, en die *advies* zal verstrekken aan de regering in alle zaken die de wet van 1932 aanbelangen. De betrokken Minister is echter door dit advies niet gebonden.

Aangezien deze Commissie dus adviserend is en niet

rechtsprekend, blijft het volledig mogelijk een eventuele inbreuk op de taalvrijheid van de agent in overheidsdienst voor te leggen aan de gewone burgerlijke rechter.

Er is echter één bemerking te maken: de agenten in overheidsdienst mogen vervolgd worden voor de gewone rechter, zelfs voor daden die gesteld geweest zijn ter gelegenheid van de uitoefening van hun functies, maar de rechtbanken kunnen geen kennis nemen van de zaak en moeten zich onbevoegd verklaren telkens het onderzoek naar de verantwoordelijkheid van de dader de beoordeling, de opportuniteit van een administratieve daad veronderstelt. Deze rechtbanken zijn echter wel bevoegd telkens de aan de agent van het bestuur verweten daden fouten van gemeen recht uitmaken, persoonlijke fouten die aan de dader kunnen worden aangerekend (4).

Wanneer een agent van het bestuur een daad stelt die tot gevolg of doel heeft bij een ondergeschikte de vrije uitoefening van diens recht op taalvrijheid aan te tasten, kan de dader vóór de strafrechter worden vervolgd op grond van artikel 151 van het Strafwetboek.

Dit artikel bepaalt: «Elke andere daad die inbreuk » maakt op de door de Grondwet gewaarborgde vrij- » heden en rechten, bevolen of uitgevoerd door een » openbaar officier of ambtenaar, door een drager of » agent van het openbaar gezag of van de gewapende » macht, wordt gestraft met gevangenisstraf van » 15 dagen tot één jaar ».

De constituerende elementen van het door dit artikel beteelde misdrijf zijn de volgende:

1. een willekeurige daad;
2. inbreuk makend op de door de Grondwet gewaarborgde vrijheden en rechten;
3. bevolen of uitgevoerd door een openbaar officier of ambtenaar, door een drager of agent van het openbaar gezag of van de gewapende macht.

Zijn deze elementen aanwezig in het geval van een inbreuk op de wet van 28 juni 1932 door een agent van het overheidspersoneel ten nadele van een ondergeschikte?

A. Een willekeurige daad : het willekeurige van de daad ligt in de handeling van de agent die deze stelt uit loutere wilsbeschikking of zelfs gril, zonder dat hij een regel kan inroepen tot rechtvaardiging van zijn daad (6).

Arbitrair is dus niet elke daad die de loutere toepassing is van de reglementair of wettelijk voorziene sankties of maatregelen, die dan juist dienen moeten om een ongeoorloofde daad te straffen. Arbitrair is echter wel elke daad die straffen wil met een maatregel die niet werd voorzien, of die wil straffen voor iets dat wettelijk of reglementair niet-strafbaar is.

Essentieel element van het door artikel 151 voorziene misdrijf is ook het kwaadwillig opzet. Eerst en vooral ingevolge het algemeen beginsel dat het kwaad opzet een wezenlijke voorwaarde is voor elk misdrijf, zelfs bij stilzwijgen der wet, verder omdat de gezegde uitdrukking (en ook de bepalingen van artikel 152) er duidelijk op wijst : « *daad van willekeur* » (6).

Dit brengt ons onmiddellijk tot het vraagstuk van het « bevel van de overheid ». Wanneer het bevel, aan een bepaald hiërarchisch ondergeschikt agent gegeven om een daad te stellen die inbreuk maakt op de rechten van een derde, lager in de hiërarchie staand agent, klaarblijkelijk en zonder twijfel ongeoorloofd is, mag de agent in kwestie weigeren het op te volgen. Wordt hij er toe gedwongen, dan stelt hij weliswaar een strafbare daad, doch ingevolge art. 152 van het Strafwetboek zal hij, alhoewel persoonlijk vervolgd, niet gestraft worden, maar wel de hiërarchische overste die het ongeoorloofd bevel heeft gegeven. De strafbare daad zelf verliest bovendien alle kracht t.o.v. de ondergeschikte tegen wie ze gericht was. Het is natuurlijk ook nodig dat de agent handelt door misbruik te maken van de macht waarmee hij bekleed is; anders is het bevel klaarblijkelijk ongeoorloofd (7).

De daad van willekeur, waarover artikel 151 het heeft, is dus een vrijwillige daad, niet gebaseerd op ter zake geldende onderrichtingen, met bedrieglijk of kwaadwillig opzet gesteld.

B. Inbreuk makend op de door de Grondwet gewaarborgde vrijheden en rechten.

Door artikel 151 worden alle vrijheden en constitutionele rechten beschermd die geen toepassing vinden in de artikels 147, 155, 156, 157 en 159, die handelen over de aanhouding en opsluiting. Zo onder andere de persoonlijke vrijheid van taal (8).

De taalvrijheid wordt gewaarborgd door artikel 23 der Grondwet : « Het gebruik der in België gesproken talen is vrij; het kan slechts bij de wet geregeld worden en alleen voor de handelingen van de openbare overheid en voor de gerechtszaken ».

Zoals hoger gezegd werd bij de wet van 28 juni 1932 het gebruik der talen voor administratieve handelingen der openbare overheid geregeld en heeft deze wet voor de agenten in overheidsdienst de taalvrijheid vastgelegd, daar niemand kan gedwongen worden een tweede taal te kennen.

Dat de agent in overheidsdienst zijn persoonlijke vrijheid van taal behoudt, wordt overduidelijk bewezen door de artikelen 3 en 8 van het Besluit van de Regent van 23 augustus 1948 houdende regeling van het gebruik der talen bij de Raad van State. Deze artikelen, analoog met respectievelijk artikelen 30 en 40 van de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, laten aan partikulieren steeds de vrije keuze van de taal waarin hun zaak

bij de Raad van State zal worden ingeleid en behandeld, behalve indien de wet van 28 juni 1932 toepasselijk zou zijn. Zulks is niet het geval voor privépersonen als dusdanig, ook al zijn ze agent in overheidsdienst, aldus het verslag aan de Regent van het voormeld Besluit van 1948, en aldus ook een arrest van de Raad van State zelf (9).

De taalvrijheid is dus voor de agent in overheidsdienst een werkelijkheid die grondwettelijk is gewaarborgd en elke inbreuk er op wordt beoogd door artikel 151, wanneer de laatste voorwaarde is vervuld, voorwaarde die we nu bespreken.

C. Bevolen of uitgevoerd door een openbaar officier of ambtenaar, door een drager of agent van het openbaar gezag of van de gewapende macht.

a) Bevolen of uitgevoerd : het louter bevel is dus strafbaar, zelfs wanneer het niet werd uitgevoerd : iedere daad, zegt de tekst, bevolen of uitgevoerd (10);

b) door wie : iedereen die bekleed is met gelijk welke functie of aangesteld is in gelijk welke betrekking. De termen zijn zo breed en de opsomming is zo alles omvattend, dat geen enkel agent in overheidsdienst, met hiërarchisch gezag bekleed, door de tekst niet wordt bedoeld.

Ook de term ambtenaar moet hier in zijn breedste zin worden genomen; niet alleen rijksambtenaren (eerste categorie), maar iedereen die drager is, als hiërarchisch overste, van een deel van het openbaar gezag of de gewapende macht, en dit in alle takken van 's lands bestuur, centraal of lokaal, rijks- of parastataal, regie, publieke dienst of onder gelijk welke vorm.

* * *

Een bevel tot tuchtmaatregelen, een bedreiging, een straf, bevolen of ten uitvoer gelegd door een agent in overheidsdienst met hiërarchisch gezag belast, ter sanktionnering van een weigering van een op de Nederlandstalige rol ingeschreven lid van het personeel om de Franse taal te gebruiken in werk, woord of schrift, maakt dus een inbreuk uit op de taalvrijheid van de hiërarchisch ondergeschikte en op klacht van deze laatste, zal de verantwoordelijke ambtenaar (in brede zin) door de Strafrechter vervolgd kunnen worden.

Merken wij ten slotte desbetreffend op dat artikel 24 der Grondwet geen vorafgaand verlof voorziet om openbare ambtenaren te vervolgen wegens ambtsverrichtingen en er dus geen wettelijk bezwaar kan bestaan om desnoods op deze manier de eerbiediging van de taalvrijheid der ambtenaren in de rijks- en publieke instellingen te verstevigen.

Dr. jur. H. Van Aerschot.

(1) Verder : R.P.D.B., d1 VII, 1950, blz. 500, nr 115 : « La loi (du 28.6.1932) n'exige plus la connaissance de la seconde langue de la part d'aucun candidat et à aucun échelon de l'administration ». — Vauthier, Maurice, Précis du Droit Administratif de la Belgique, d1 I, 1950, blz. 124, nr 82.

(2) Cfr. R.W., 1956-1957, nr 9 : De wet op het gebruik der talen in bestuurszaken en de openbare diensten, door Dr F. Bové.

(3) R.P.D.B., d1 VII, 1950, blz. 502, nr 132.

(4) Zie G. Beltjens, Encyclopédie du Droit Criminel Belge, d1 I, Code Pénal blz. 198, nr 8.

(5) Nypels en Servais, Le Code Pénal Belge interprété, d1 I, blz. 465, nr 4.

(6) Nypels en Servais, op. cit., d1 I, blz. 464-465, nr 2.

(7) Beltjens, op. cit., blz. 197, nr 5.

(8) Nypels en Servais, op. cit., d1 I, blz. 464, nr 1; Goedseels J., Commentaire du Code Pénal Belge, d1 I, blz. 327, nr 1136; P. Wigny, Droit Constitutionnel, 1952, d1 I, nr 240, blz. 374.

(9) Arrest nr 1644 van 13 juni 1952, inzake De Maere t/ Belgische Staat.

(10) Nypels en Servais, op. cit. d1 I, blz. 465, nr 5.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

25 maart 1957.

Voorzitter : M. Huybrechts.
Raadsheer-Verslaggever : M. Neven.
Advocaat-Generaal : M. Depelchin.

Strafrecht. — Vereisten voor de toepasselijkheid van art. 382, lid 3, W. v. S.

De bewoordingen van art. 382, lid 3, W. v. S. bedoelen in hun algemeenheid elke bedrijvigheid in de exploitatie, al wordt zij kosteloos en uit dienstvaardigheid gepresteerd; voor de toepassing van de bepaling vereist de tekst noch herhaling van feiten, noch winstbejag.

Zowel een dienstwillige bedrijvigheid in de exploitatie als een optreden krachtens een dienstcontract komt voor de toepassing van voormeld art. 382, lid 3, in aanmerking.

Praet J.

Gelet op het bestreden arrest op 5 december 1956 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, schending van artikel 42 van de wet van 21 augustus 1948, waarbij artikel 382 van het Strafwetboek aangevuld is, doordat het bestreden arrest beslist dat aanlegger in de drankgelegenheid van Van Litsenborg werkzaam was, zonder dat een dienstverband tussen hen in aanmerking komt, dan wanneer het werkzaam zijn door de wet bedoeld een dienstverband, herhaald werk en winstookmerk veronderstelt en niet verenigbaar is met gewoon dienstbetoon;

Overwegende dat bij arrest op 17 december 1955 door het Hof van beroep te Gent gewezen aanlegger onder meer wegens aanhitsing van minderjarigen tot ontucht werd veroordeeld, onder meer tot een gevangenisstraf van één jaar met opschorsing van 3 jaar, en dat tegen hem het verbod werd uitgesproken voor een tijd van drie jaar te rekenen van het verstrijken van zijn straf, hetzij persoonlijk, hetzij door bemiddeling van een zaakvoerder een drankgelegenheid... te houden of er uit welken hoofde ook, werkzaam te zijn;

Overwegende dat de termen der wet in hun algemeenheid elke bedrijvigheid bedoelen, in de exploitatie, al wordt ze kosteloos en uit dienstvaardigheid gepresteerd; dat om toegepast te worden de tekst noch dienstcontract, noch herhaling van feiten, noch winstookmerk vereist;

Overwegende dat het bestreden arrest door aanlegger te veroordelen na vastgesteld te hebben « dat betichte bedrijvig bevonden werd in de drankgelegenheid welke hij openhield tijdens de afwezigheid en voor rekening van de uitbaters » en door te beslissen « dat hij er in deze voorwaarden werkzaam was, dat het onverschillig is ten welken titel betichte optrad » en dat zowel een dienstwillige bedrijvigheid in de exploitatie als een optreden krachtens een dienstcontract voor de toepassing van artikel 382, lid 3, in aanmerking komt, verre van de in het middel aangeduide wetsbepaling te schenden, deze juist heeft toegepast;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE.

1e kamer. — 12 oktober 1956.

Voorzitter : M. de Clippele.
Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.
Advocaat-Generaal : M. Depelchin.
Advocaat : Mr Van Rijn.

Kleine nalatenschappen. — Verzuim van oproeping bij aangetekende brieven van de belanghebbenden na niet-verschijning van een hunner ter vergadering.

Indien de aanwezigheid van een belanghebbende of van een persoon, die hem vermag te vertegenwoordigen, niet is vastgesteld, dient de Voorzitter van de Rechtbank krachtens artikel 4 lid 6 van de wet van 16 mei 1900 de belanghebbenden of hun vertegenwoordigers ten minste vijftien dagen tevoren bij aangetekende brieven op te roepen, de vergaderingen van de belanghebbenden voor te zitten en over geschillen te beslissen.

Geen uitspraak mag worden gedaan, zonder dat deze substantiële formaliteit vervuld is, naardien de wetgever gewild heeft dat partijen in staat worden gesteld alle verrichtingen tot vrijwaring van hun rechten te volgen; alleen door de persoonlijke verschijning van die partijen is de rechter in staat hen te ondervragen en onder meer zijn opdracht tot verzoening te vervullen.

Druwel t/ Waeghebaert - Gheyns.

Gelet op het bestreden vonnis, op 12 oktober 1953 door de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk gewezen;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 4, alinea 6, van de wet van 16 mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen,

doordat het bestreden vonnis door de rechtbank van eerste aanleg bij verstek uitgesproken werd na oproeping ten verzoeken van verweerders bij akte van avoué tot avoué betekend zonder dat de niet tegenwoordige partij (thans eiser), bij aangetekende brief, door de voorzitter der rechtbank opgeroepen werd en zonder dat deze magistraat de vergadering der belanghebbenden voorzat en de geschilpunten besliste,

dan wanneer de bijzondere procedure van de wet op de erfregeling der kleine nalatenschappen voorziet dat, indien een der belanghebbenden op de vastgestelde vergadering niet aanwezig is, de belanghebbenden of hun wettelijke vertegenwoordigers ten minste vijftien dagen te voren, bij aangetekende brieven, opgeroepen worden door de vrederechter of (zoals het in huidige geval diende te gebeuren) door de voorzitter der rechtbank van eerste aanleg die de vergadering der belanghebbenden voorziet en de geschilpunten beslist,

zodat de rechtbank van eerste aanleg geen uitspraak mag doen wanneer een der belanghebbenden niet aanwezig is, en de zaak, zelfs van ambtswege, vóór de voorzitter der rechtbank moet verzenden. en

zodat de akte van avoué tot avoué (houdende betekening van besluiten met oproeping (« avenir »), de oproeping bij aangetekende brieven door de voorzitter der rechtbank niet vervangt,

waaruit volgt dat de vormen door de wet van 16 mei 1900 voorzien om de rechten der verdediging te vrijwaren in het huidig geval niet geëerbiedigd werden :

Overwegende dat uit de stukken der rechtspleging blijkt :

1) dat verweerster, die door aanlegger gedaagd was tot vereffening en verdeling van de huwelijksgemeenschap welke tussen haar en haar echtgenoot bestaan heeft, en van dezès nalatenschap, bij wederzijds vóór de rechtbank van eerste aanleg de overneming van zekere goederen eiste, bij toepassing van de wet van 16 mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen;

2. dat een vonnis van bedoelde rechtbank deze wederzijds ontvankelijk verklaarde en deskundigen aanwees om onder meer over te gaan tot schatting van de over te nemen goederen;

3. dat, na nederlegging van het deskundigenverslag, verweerster op 20 augustus 1953 conclusies nam welke zij op 26 augustus daaropvolgend door bemoeiing van haar pleitbezorger aan aanleggers pleitbezorger betekende, met aanmaning ter zitting van 21 september 1953 te verschijnen;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat verweerder, thans aanlegger, vertegenwoordigd door zijn pleitbezorger, niet concludeert en, te zijnen opzichte bij verstek beslissend, zonder vast te stellen dat hij ten minste vijftien dagen te voren bij aangetekende brief zou opgeroepen geweest zijn, partijen tot het verlijden der akte van overneming verwijst naar de notaris welke het aanwijst, voor de prijs die het bepaalt;

Overwegende dat, aangezien de aanwezigheid van aanlegger of die van een persoon die hem vermag te vertegenwoordigen niet is vastgesteld, de voorzitter van de rechtbank, krachtens artikel 4, lid 6, van de wet van 16 mei 1900, de belanghebbenden of hun vertegenwoordigers ten minste vijftien dagen te voren bij aangetekende brieven diende op te roepen, de vergadering van de belanghebbenden diende voor te zitten en de betwistingen diende te beslissen;

dat er geen uitspraak mocht worden gedaan zonder dat deze substantiële formaliteit vervuld was geworden, naardien de wetgever gewild heeft dat partijen in staat zouden gesteld worden alle verrichtingen tot vrijwaring van hun rechten te volgen, en alleen door de persoonlijke verschijning van die partijen de rechter in staat was hen te ondervragen en onder meer zijn opdracht tot verzoening te vervullen;

dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge.

RAAD VAN STATE

7e kamer. — 21 november 1957.

Zetel : MM. Suetens, eerste-voorzitter, verslaggever, Moreau en Holoye.

Auditoraat : M. Ligot.

Advocaat : Mr Verschelden.

I. Gemeenten. — Politie. — Verkeer.

II. Burgerlijke en individuele rechten. — Vrijheid van handel en nijverheid.

III. Administratieve akten. — Geldigheid. — Schending van de wet. — Motieven.

IV. Rechtspleging. — Deskundig onderzoek.

V. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Termijnen. — Aanvang.

Met machtsoverschrijding is genomen het koninklijk besluit waarbij een aanvullend reglement betreffende de politie van het wegverkeer, uitgevaardigd door de gemeenteraad, wordt goedgekeurd om de redenen dat dit reglement niet tot gevolg heeft de bezwaarindieners te verhinderen zijn beroep van transportondernemer uit te oefenen en dat de voertuigen van de bezwaarindieners de straten beschadigen, wanneer het door de Raad van State bevolen deskundig onderzoek de onjuistheid van deze motieven vaststelt.

P.V.B.A. « Etablissements Calmein et Cie » t/
Belgische Staat (Ministers van Binnenlandse Zaken en van Verkeerswezen).

Gezien het op 10 april 1956 ingediende verzoekschrift, waarbij de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Etablissements Calmein et Cie » de nietigverklaring vordert van het koninklijk besluit van 4 januari 1956 dat het door de gemeenteraad van Estaimpuis ingesteld beroep inwilligt en zegt dat de op 11 juni 1954 door de gemeenteraad goedgekeurde verordening uitwerking mag hebben;

Gelet op het bevel van 10 januari 1957 waarbij de heer substituit Ligot met onderzoeksverrichtingen wordt belast en een deskundig onderzoek wordt bevolen, waarvoor de heer Cuvelier, gerechtelijk deskundige, als deskundige wordt aangesteld;

Gezien het deskundig verslag neergelegd door de heer Cuvelier, en door de heer eerste-voorzitter Suetens begroot op 7.383,20 frank;

Overwegende dat het bestreden besluit noch in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt, noch betekend is; dat niet wordt betwist dat verzoekster er eerst kennis van heeft gekregen door een bericht op 18 februari 1956 verschenen in een plaatselijk blad « Nord-Eclair »; dat de tegenpartij die bewering niet betwist; dat het beroep bij de Raad van State is ingesteld vóór het verstrijken van de termijn van zestig dagen bepaald in artikel 4 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948;

Overwegende dat de gemeenteraad van Estaimpuis op 11 juni 1954 een verordening heeft uitgevaardigd, krachtens welke :

1° alle verkeer in de rue Reine Astrid, de rue de l'Yser, de rue de Roubaix en op de boulevard Léopold wordt verboden voor voertuigen met een laadvermogen van meer dan vijf ton;

2° aan diezelfde voertuigen verboden wordt om het even waar in bedoelde straten te stationneren;

3° in afwijking van evengenoemde beslissingen, aan dhr Marcel Calmein, transportondernemer te Estaimpuis, rue Reine Astrid, vergunning wordt toegestaan om zijn garage te bereiken en te verlaten. Hij zal echter binnen en buiten moeten rijden zonder gebruik te maken van de ring, gevormd door de rue Reine Astrid, de rue de l'Yser, de rue de Roubaix en de boulevard Léopold;

Overwegende dat verzoekster, eigenares van vrachtwagens met groot laadvermogen, die in 1946 van het gemeentebestuur van Estaimpuis vergunning had gekregen om in de rue Reine Astrid een garage voor haar vrachtwagens te bouwen, de door de verordening opgelegde manoeuvre om haar voertuigen buiten de garage te brengen onmogelijk achtte, omdat de rue Reine Astrid daarvoor te smal was; dat zij de gouverneur van de provincie Henegouwen op 15 juni 1954 kennis gaf van de moeilijkheden waarvoor die verordening haar had geplaatst, en hem verzocht het geval te onderzoeken;

Overwegende dat de bestendige deputatie van de provinciale raad van Henegouwen, na het advies te hebben ingewonnen van de arrondissementscommissaris van Doornik, van de wegcommissaris en van de arrondissementsinspecteur, de beslissing van de gemeenteraad van Estaimpuis op 8 april 1955 heeft vernietigd omdat die beslissing een aanwonende in de uitoefening van zijn beroep belemmerde en afbreuk deed aan zijn eigendomsrecht;

Overwegende dat de gemeenteraad, tijdens zijn vergadering van 19 april 1955, heeft beslist niet te kunnen instemmen met de beslissing van de bestendige deputatie van de provinciale raad van Henegouwen en bij de Koning beroep in te stellen tegen deze beslissing; dat, ingevolge dit beroep, het bestreden besluit op 4 januari 1956 is genomen;

Overwegende dat dit besluit zegt dat de verordening van de gemeenteraad van Estaimpuis uitwerking mag hebben; dat het op de volgende motivering steunt:

— de aanwonende (verzoekster) zal ingevolge de verordening niet verhinderd worden zijn beroep van transportondernemer uit te oefenen, maar het zal hem enkel minder gemakkelijk zijn de voertuigen de garage in en uit te rijden;

— de expertise, waartoe de gemeenteraad heeft doen overgaan, heeft uitgewezen dat de verboden straten in zeer goed materiaal zijn aangelegd, doch evenwel het gewicht van de door de aanwonende gebruikte vijftientonsvrachtwagens niet kunnen dragen;

— het verkeer van deze voertuigen beschadigt de straten en maakt het verkeer voor de andere weggebruikers gevaarlijk, ja zelfs onmogelijk;

Overwegende dat een bevel van 10 januari 1957 de heer Cuvelier, gerechtelijk deskundige, opdracht heeft gegeven vast te stellen:

a) of de voertuigen van verzoekster de door het koninklijk besluit voorgeschreven manoeuvre ongehinderd kunnen uitvoeren;

b) of de schade aan het wegdek van de betrokken straten ook wordt vastgesteld in straten welke de vrachtwagens van verzoekster niet gebruiken, en op voetpaden;

c) of die schade veroorzaakt is door de vrachtwagens van de «Etablissements Calmein», dan wel door Duitse legerwagens; of zij aan enige andere oorzaak is te wijten;

d) of de aanwezigheid van de voertuigen van verzoekster in de betrokken straten het verkeer in het algemeen hindert, en of het verkeer van die voertuigen gevaar oplevert voor de andere weggebruikers;

Overwegende dat de deskundige zich samen met substituut Ligot ter plaatse heeft begeven; dat hij er de vertegenwoordigers van verzoekster, bijgestaan door hun raadsman, de vertegenwoordiger van de Minister van Binnenlandse Zaken, een schepen en de secretaris van de gemeente Estaimpuis heeft ontmoet; dat hij, na de verschillende nodige verrichtingen te hebben gedaan, een verslag heeft neergelegd waaruit blijkt:

a) dat aan de hand van proeven en grafieken kan worden verklaard dat de door het koninklijk besluit voorgeschreven manoeuvre onmogelijk kan worden uitgevoerd;

b) dat sommige gedeelten van straten die de vrachtwagens van verzoekster niet gebruiken, vrijwel dezelfde schade vertonen als de straten waar die vrachtwagens wel komen;

c) dat de schade aan het wegdek ongetwijfeld, althans gedeeltelijk, door andere voertuigen dan de vrachtwagens van de firma Calmein is veroorzaakt;

d) dat de aanwezigheid van de voertuigen van verzoekster het verkeer in het algemeen niet hindert, om de eenvoudige reden dat er haast geen verkeer in die straten is en dat de vrachtwagens van verzoekster er amper drie- of viermaal per dag doorrijden;

Die voertuigen rijden tegen een lage snelheid op een weg waar ze slechts zelden andere voertuigen ontmoeten; de wagens kunnen elkaar gemakkelijk kruisen want de weg is breed genoeg; het verkeer van de voertuigen van verzoekster levert geen gevaar op voor de andere weggebruikers;

Overwegende dat de Minister van Binnenlandse Zaken in zijn laatste memorie verklaart «dat hij akte heeft genomen van het feit dat de vaststellingen van de door de Raad van State aangestelde deskundige de materiële onjuistheid hebben bewezen van de feiten waarop het bestreden koninklijk besluit steunt; dat hij zich alleen kan neerleggen bij de conclusies van het deskundig verslag en zich bijgevolg gedraagt naar het oordeel van de Raad van State»;

Overwegende dat uit het onderzoek van verzoeksters bezwaren tegen de motivering waarop de tegenpartij haar beslissing steunt, en uit de conclusies van het door de Raad van State gelaste deskundig onderzoek blijkt, dat het bestreden koninklijk besluit op een onjuiste motivering berust; dat het bijgevolg met machtsoverschrijding is genomen;

Besluit :

Artikel 1 : Het koninklijk besluit van 4 januari 1956 wordt vernietigd.

Artikel 2 : Van dit arrest zal een uittreksel in dezelfde vorm als het vernietigd koninklijk besluit worden bekendgemaakt.

Artikel 3 : De kosten, bepaald op 750 frank, vermeerderd met de kosten van het deskundig onderzoek ten bedrage van 7.383,20 frank, samen 8.133,20 frank, komen ten laste van de Staat (ministerie van Binnenlandse Zaken).

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

31 december 1956.

Voorzitter : M. Van Mallegheem.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Buysse.

O.M. : M. De Geest.

Leurhandel. — Begrip «leurhandel». — Leurhandel en contract van onafhankelijke vertegenwoordiging.

Leurhandel wordt in het K.B. van 28 november 1939 als een zelfstandig begrip omschreven, zodat bepalingen, die buiten de wetgeving op de leurhandel staan, noch iets aan het begrip «leurhandel» toevoegen, noch iets daarvan wegnemen.

Het begrip en het feit «leurhandel» zijn niet onverenigbaar met een contract van onafhankelijke vertegenwoordiging.

Een contract van onafhankelijke vertegenwoordiging sluit een buiten dit contract liggende feitelijke bedrijvigheid zoals de leurhandel niet uit.

De wetgeving op de leurhandel maakt geen onderscheid tussen het verkopen of te koop aanbieden op bestelling of anders of met onmiddellijke of uitgestelde levering van het verkochte of aangeboden, noch tussen bestaande of toekomstige, vervangbare of niet vervangbare zaken.

De wetgeving op de leurhandel maakt evenmin een onderscheid tussen de verbruikers aan wie wordt verkocht of te koop aangeboden.

O.M. t/God en Lavolette.

Overwegende dat beide verdachten en het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig in beroep zijn gekomen;

Overwegende dat de verbalisanten Strobbe en Bosser vastgesteld hebben op 5 maart 1956 (en niet op 8 maart 1956 zoals bij materiële vergissing aangegeven in het aangevochten vonnis) te 11 u. 30', in de Ieperstraat te Bissegem dat de eerste verdachte zich aldaar aan verschillende woningen aanbod en in het bezit was van een katalogus welke hij vertoonde aan de door hem bezochte woningen, van de productie welke hij verkocht of voor dewelke hij bestellingen wenste te bekomen;

Overwegende dat uit de verklaringen van de eerste verdachte blijkt :

1° dat hij in dienst was van de tweede verdachte,

2° dat zijn werk erin bestond militairen en gewezen militairen aan huis te bezoeken en hun te vragen een photo van hen te laten maken als aandenken van hun militaire dienst,

3° dat, wanneer de bezochte personen akkoord waren om een photo te doen maken, hij dan een photo van hem medenam,

4° dat hij circa een paar maanden later de gevraagde photo leverde tegen de prijs van 375 frank,

5° dat hij daarvan 25 % van zijn werkgever ontving,

6° dat hij niet in het bezit was van een leurkaart, noch van een toelating om de leurhandel uit te oefenen;

Overwegende dat door de verklaringen van de tweede verdachte bewezen of bevestigd wordt :

a) dat de eerste verdachte in dienst was van de tweede verdachte,

b) dat de bedrijvigheid van de eerste verdachte erin bestond oud militairen te gaan bezoeken en hun een kosteloos aandenkings-diploma aan te bieden waarop een met olieverf gekleurde photo-vergroting wordt aangebracht,

c) dat deze photo gefactureerd wordt tegen 375 frank zonder kader,

d) dat de eerste verdachte daarin de bestellingen aanvaardde alsmede een voorschot van 50%,

e) dat het werk (de photo) geleverd wordt binst de lopende trimester,

f) dat de tweede verdachte ook niet in het bezit is van een leurkaart, noch van een toelating om de leurhandel uit te oefenen;

Overwegende dat uit de bovenstaande gegevens blijkt dat de verdachten op 5 Maart 1956, te Bissegem, als daders (om het misdrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks te hebben medegewerkt) en zich niet bevindende in een der uitzonderingen van artikel 2, paragraaf 2, 1° en 2° noch van artikel 8 van het Koninklijk Besluit van 28 november 1939 de leurhandel hebben uitgeoefend zonder voorafgaandelijk de toelating te hebben bekomen van de Minister van Economische Zaken en Middenstand; dat zij inderdaad waren of goederen of gelijk welk ander voorwerp, zegge photo's, aan de verbruiker verkochten of te koop aanboden, dit van deur tot deur, voor eigen rekening, de eerste verdachte ook voor rekening van de tweede verdachte en de tweede verdachte ook door tussenkomst van de eerste verdachte;

Overwegende dat de telastlegging A deswege lastens beide verdachten alhier bewezen is gebleven;

Overwegende, ten aanzien van de besluiten :

1° dat het feit dat tussen beide verdachten een kontrakt van onafhankelijke vertegenwoordiging zou bestaan hebben (zo het bestond) niets wegneemt van het bewezen van het feit A vooreerst omdat het begrip leurhandel in het Koninklijk Besluit van 28 November 1939 als een zelfstandig begrip wordt omschreven zodat beschikkingen die buiten de wetgeving op de leurhandel staan noch iets aan het begrip leurhandel toevoegen, noch iets ervan wegnemen, vervolgens omdat het begrip en het feit van leurhandel niet zo onverenigbaar zijn met een kontrakt van onafhankelijke vertegenwoordiging als men het wel voorhouden wil en ten slotte omdat in ieder geval een kontrakt van onafhankelijke vertegenwoordiging een buiten dit kontrakt liggende feitelijke bedrijvigheid zoals deleurhandel ter zake niet uitsluit;

2° dat de wetgeving op de leurhandel geen onderscheid maakt tussen het verkopen of te koop aanbieden op bestelling of anders, of met onmiddellijke of uitgestelde levering van het verkochte of aangeboden, noch tussen bestaande of toekomstige, vervangbare of niet vervangbare zaken,

3° dat de wetgeving op de leurhandel ook geen onderscheid maakt tussen de verbruikers aan wie wordt verkocht of te koop aangeboden; dat het op dat stuk volstaat dat de leurhandelaar zich tot «verbruikers» wende zodat het, tot vorming van dit bestanddeel van het misdrijf, ook ondermeer volstaat dat de leurhandelaar zich wende tot een bepaalde categorie verbruikers zoals ter zake (militairen en gewezen militairen).

4° dat ten onrechte wordt beweerd dat ter zake het bezoek der «klienteel» voor enkel uitwiskel had bestellingen te bekomen; dat het immers bewezen is dat hier wel photo's te koop werden aangeboden op katalogus, bestellingen ontvangen, prijzen bepaald, photo's gegeven tot vaste bepaling van het verkochte en later te leveren voorwerp, zodat er ter zake ongetwijfeld werd verkocht, zoniet ten minste aanbod tot verkoop gebeurde van een wel bepaalde en zelfs geïdentificeerde toekomstige zaak tegen een vast bepaalde prijs bovendien mits onmiddellijke betaling van een

voorschot op de prijs en met een vooropgezet leverings-termijn;

Overwegende dat het feit C alhier lastens eerste verdachte bewezen is gebleven zoals het door de eerste rechter voor bewezen werd aangenomen en beoordeeld, met dien verstande dat het eveneens, tot rechtzetting van een materiële vergissing, dient gedagtekend van 5 Maart 1956;

Overwegende dat het feit B lastens de tweede verdachte, in tegenstrijd met wat de eerste rechter heeft aangenomen, alhier bewezen is gebleken, maar eveneens en voor zelfde reden als hierboven, te dagtekenen van 5 maart 1956, dat de onwetendheid die de tweede verdachte aanvoert in verband met de vreemde nationaliteit van eerste verdachte noch een overmacht noch onoverkomelijk is geweest daar zij te wijten was aan zijn schuldige nalatigheid daar hij inderdaad verwaarloosde de nationaliteit en zelfs de identiteit van eerste verdachte na te gaan alvorens hem in dienst te nemen; dat er echter verzachtende omstandigheden ten voordele van tweede verdachte dienen aangenomen spruitende uit zijn goed verleden;

Overwegende dat de eerste rechter voor de feiten A en C straffen heeft uitgesproken die, met overneming van de door hem omschreven verzachtende omstandigheden, als gepaste, rechtmatige en deswege te behouden sancties voorkomen;

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 24 mei 1957.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-Generaal : M. Matthys,

Advocaten : Mrs Mys en Calewaert.

Wisselrecht. — Plaats van ontstaan van de wisselverbindingen. — Betrekkelijk bevoegde rechter : a) t.a.v. de geaccepteerde wissel; b) t.a.v. van de niet geaccepteerde wissel.

De wisselverbindingen spruit voort uit een eenzijdige wilsverklaring en niet uit een wederkerige overeenkomst; de acceptatie van een wisselbrief brengt een monetaire titel tot stand, die een eigen bestaan en wetmatigheid kent, onafhankelijk van de concrete oorzaak der schuld.

Daaruit volgt dat de wisselverbinding tot stand komt ter plaatse waar de betrokkene door plaatsing van zijn handtekening op de wisselbrief tot deze titel is toegetreden.

Luidens art. 2 van de gecoördineerde wetten op de wissel- en orderbrieven wordt de plaats, vermeld naast de naam van de betrokkene, geacht de plaats van betaling te zijn.

De betrekkelijk bevoegde rechter om kennis te nemen van een vordering tegen de acceptatie tot betaling van het wisselbedrag is niet die van de plaats, waar de wissel is getrokken, doch die van de plaats, waar de wissel is geaccepteerd.

De betrekkelijk bevoegde rechter om kennis te nemen van een vordering tot betaling van een niet geaccepteerde wisselbrief is die welke bevoegd is om kennis te nemen van een actio betreffende de provisie.

Van der Eycken Ph. t/ Aalsterse Breiwerfabriek
« Tricotaf ».

Advies O.M.

Bij verstekvonnis van 8 november 1955, werd appelland door de rechtbank van koophandel te Aalst veroordeeld om aan geïntimeerde een som te betalen van 10.286 frank, zijne 5.665 frank, totaal bedrag van drie geprostesteerde accepten, protest- en bankkosten inbegrepen, en 4.621 frank, bedrag van een wissel op zich daarin begrepen de protest- en bankkosten, dit alles meer de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding.

Op verzet door appelland tegen dit vonnis aangetekend, heeft de rechtbank de door appelland opgeworpen exceptie van onbevoegdheid « ratione loci » afgewezen en aan het vonnis waartegen verzet volle uitwerking gegeven.

Tegen dit vonnis op verzet dd. 23 februari 1956, heeft appelland in regelmatige vorm, binnen de wettelijke termijn en ontvankelijk beroep ingesteld.

1) Ten opzichte van de stelling van de eerste rechter als zou uit de accepten blijken dat de cambiale verbintenis te Aalst werd aangegaan, wijl de nietgeaccepteerde wissel getrokken werd in betaling van koopwaren die te Aalst moesten geleverd en betaald worden, doet appelland, naar ons oordeel, terecht opmerken dat de cambiale verbintenis niet voorspruit uit een bilaterale overeenkomst, doch wel uit een éézijdige wilsverklaring (zie : Jules Fontaine : « De la lettre de change et du billet à ordre », Les Nouvelles, B. II, n^{rs} 65 en volg., 78bis, 169, 367, 538, 1276 en 1352; De Page, B. III, n^{rs} 51 en 54; B. II, n° 479 quater en quinquies), opvatting die met het monetaire kenmerk van de verbintenis voortspruitende uit het accepteren van een wisselbrief best overeenstemt (zie : Fredericq : « Traité de Dr. Comm. Belge », B. X, 1954, n° 16, B. 17, 18 en 19, alsook n° 88) en die door de Belgische rechtspraak over het algemeen bijgetreden wordt (zie o.m. : Brussel, 11 juli 1929, Jur. Comm. Brux. 1929, 301 en noot J. Fontaine; Brussel, 27 juni 1934, Jur. Comm. Brux. 1934, 328; Brussel, 19 maart 1952, R.W. 1951-1952, 1727 en Jur. Comm. Brux. 1953, 1), wijl zelfde opvatting de voorkeur van de Belgische wetgever meedraagt (zie Verslag Ronse, Parl. Besch. Senaat, 1947-1948, n° 40, blz. 25);

Derhalve, dienen de principes, doorgaans toegepast voor het bepalen van de plaats waar de verbintenissen tot stand komen voortspruitende uit de overeenkomsten gesloten bij briefwisseling, beslist te worden verzaakt, en enkel de stelling te worden aangekleefd dat de cambiale verbintenis tot stand komt ter plaats waar de schuldenaar, in casu de betrokkene, door het aanbrengen van zijn handtekening op de wisselbrief, tot deze titel is bijgetreden.

In onderhavig geval blijkt uit de overgelegde geaccepteerde wisselbrieven dat deze getrokken werden te Aalst, woonplaats van de trekker.

De door geïntimeerde in haar laatste conclusies (12-14 maart 1957) uitgebrachte argumentatie getrokken uit artikel 2, alinea 4, der gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes (wet van 10 augustus 1953), waarbij bepaald wordt dat « de wisselbrief, welke niet de plaats aanduidt, waar hij is getrokken, wordt beschouwd te zijn ondertekend in de plaats aangeduid naast de naam van de trekker », is dus niet dienend ter zake, vermits in onderhavig geval de plaats waar de wisselbrieven getrokken werden uitdrukkelijk aangeduid werd als zijnde Aalst, doch zulks allerm minst betekent dat de cambiale verbintenis van de betrokkene die te Montegnée gehuisvest is, ook te Aalst zou ontstaan zijn.

Welintendeel, zo uit het onderzoek van zelfde

titels nergens blijkt dat appellant (betrokkene) ook te Aalst zijn accept op drie dezer titels zou hebben aangebracht, volstaat het evenwel inzage te nemen van de briefwisseling tussen partijen, en meer bepaald van de brief van geïntimeerde aan appellant te Montegnée dd. 6 juli 1955, om daaruit het bewijs af te leiden dat het accept door appellant wel degelijk verricht werd te Montegnée en niet te Aalst; in dit schrijven verklaart geïntimeerde immers letterlijk:

« Nous sommes disposés de vous aider et nous vous prions donc de nous renvoyer endéans les 48 heures les effets ci-joints... 2.000 fr. 10 septembre; 2.000 fr. 20 septembre, 1.459 fr. 30 septembre. Faute de retour des acceptations par retour du courrier, enz. »

Deze brief bevestigt trouwens een gelijkaardig procédé reeds tussen partijen aangewend bij brief van 3 februari 1955, en naderhand herhaald bij brief van 6 september 1955. Het wil ons dan ook voorkomen dat, in strijd met de stelling van de eerste rechter, de cambiale verbintenis van de appellant ontstaan is te Montegnée, woonplaats van de betrokkene.

II. Wat de plaats betreft waar de betwiste accepten en wisselbrief dienden te worden uitbetaald, kan er m.i. bezwaarlijk twijfel geopperd worden, vermits deze titels, naast de naam van de betrokkene, diens adres vermelden te Montegnée, en artikel 2, al. 3, van bovenbedoelde gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en ordebriefjes, bepaalt dat « bij gebreke van » een bijzondere aanduiding, de plaats aangeduid naast » de naam van de betrokkene geacht wordt te zijn de » plaats van betaling, en terzelfdertijd de plaats van » het domicilie van de betrokkene » (zie in dat verband artikel 2 van de vroegere wet van 20 mei 1872, ingetrokken bij artikel 21 der wet van 10 augustus 1953 en J. Fontaine, Op. cit., n° 1272; Fredericq, Op. cit., B. X, n° 33, 2, blz. 102).

Naar aldus de cambiale verbintenis van appellant ontstaan is te Montegnée, en die verbintenis ook aldaar diende te worden uitgevoerd, is het evenmin dienend ter zake nader te onderzoeken of de koopwaren, provisie van de wisselbrieven, te Aalst werden geleverd en aldaar betaalbaar waren, vermits de oorspronkelijke vordering van de schuldeisers, de N.V. « Tricotal », strekt tot betaling van de wisselbrieven, en geenszins tot de tenuitvoerlegging van de verbintenissen van de koper, d.i. de betaling van de koop prijs der geleverde koopwaren (zie: J. Fontaine, Op. cit., n° 1274 en 1275).

Naar luid van artikel 42, alinea 1, der wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid, behoorde het dus aan de eerste rechter, ten opzichte van de exceptie van territoriale onbevoegdheid in de wettelijke voorwaarden door appellant opgeworpen, zich in zake « ratione loci » principieel onbevoegd te verklaren.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Aalst, op 23 februari 1956;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat de door de N.V. « Aalsterse Breiwerfabriek Tricotal » ingestelde vordering strekte tot betaling van de som van 10.286 frank, zijnde 5.665 frank globaal bedrag van drie geprotesteerde accepten met protest- en bankkosten, en 4.621 frank bedrag van een wissel op zicht, daarin eveneens begrepen de protest- en bankkosten;

Overwegende dat de Rechtbank van Koophandel te Aalst, wijzend op verzet, de door appellant opgeworpen

exceptie van onbevoegdheid ratione loci heeft afgewezen en aan het verstekvonnis dd. 8 november 1955 waarbij de vordering werd toegewezen, volle uitwerking heeft gegeven;

Overwegende dat appellant staande houdt dat de eerste rechter onbevoegd was, ratione loci, om van het geschil te kennen;

Overwegende dat, in strijd met de zienswijze van de rechtbank de cambiale verbintenis, wat de drie accepten betreft, niet werd aangegaan te Aalst;

dat appellant terecht doet gelden dat de cambiale verbintenis uit een éézijdige wilsverklaring en niet uit een wederkerige overeenkomst voortspuit; dat de acceptatie van een wisselbrief een monetaire titel tot stand brengt die een eigen bestaan en wetmatigheid kent, onafhankelijk van de concrete oorzaak der schuld (Fredericq, Dr. comm. b., X, n° 16, 17 en volgende);

Overwegende dat daaruit volgt dat de cambiale verbintenis tot stand komt ter plaats waar de betrokkene, door het aanbrengen van zijn handtekening op de wisselbrief, tot deze titel is bijgetreden;

dat uit de tussen partijen gevoerde briefwisseling blijkt dat de acceptatie te Montegnée is geschied;

Overwegende anderzijds dat, luidens artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de wissel- en ordebrieven de plaats aangeduid naast de naam van de betrokkene geacht wordt de plaats der betaling te zijn; dat de kwestieuze wisselbrieven uitdrukkelijk naast de naam van de betrokkene « Montegnée-Liège » vermelden;

Overwegende dat nog dient aangestipt dat de protestakten opgesteld zijn geweest ter woonplaats van appellant, te Montegnée;

Overwegende dat de argumentatie van Van der Eycken, getrokken uit artikel 2, alinea 4, van voormelde wetten, ter zake niet dienend is, daar de plaats waar de wisselbrieven getrokken werden uitdrukkelijk aangeduid werd als zijnde te Aalst; dat zulks echter niet betekent dat de cambiale verbintenissen van de betrokkene te Aalst ontstaan zijn;

Overwegende dat, nu deze verbintenissen te Montegnée tot stand kwamen en op die plaats moesten worden uitgevoerd, de rechtbank principieel onbevoegd was ratione loci om van de vordering betreffende de drie accepten te kennen;

Overwegende dat de wissel 4.549 frank niet geaccepteerd werd en appellant dienvolgens daaromtrent geen cambiale verbintenis aanging;

dat op het stuk der territoriale bevoegdheid de vordering in betaling van een niet geaccepteerde wisselbrief dient te worden ingesteld vóór de rechtbank die bevoegd is om kennis te nemen van een aktie betreffende de provisie (artikel 83, gecoördineerde wetten; Fredericq, Dr. comm. b., X, n° 67, blz. 179);

Overwegende dat ter zake de « provisie » een levering is van breigoedartikelen, zoals trouwens in de kwestieuze wisselbrief vermeld wordt;

dat deze breiwaren door appellant gekocht werden te Aalst en zijn verbintenis aldaar ontstaan is;

dat dienvolgens de vordering in betaling van gemelde wisselbrief wel degelijk onder de bevoegdheid ressorteerde van de Rechtbank van Koophandel te Aalst;

dat uit de tussen partijen gevoerde briefwisseling blijkt dat het gevorderd bedrag van 10.286 frank het saldo uitmaakt van een tussen partijen bestaande rekening; dat er aldus verknochtheid bestaat tussen de verschillende delen van de vordering; dat met het oog op een degelijke rechtsbedeling het ganse geschil door éézelfde rechtbank bij éézelfde vonnis dient beslecht (artikel 37bis van de wet op de bevoegdheid);

Overwegende dienvolgens dat de Rechtbank van Koophandel te Aalst werkelijk bevoegd was, zij het ook om andere redenen dan deze aangestipt in het aangevochten vonnis, om van het onderhavig geschil te kennen;

Om deze redenen :

Het Hof,
Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;
Alle andere besluiten als ongegrond verwerpend,
Gehoord de heer Matthijs, advocaat-generaal, in zijn advies,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond, bevestigt dienvolgens het vonnis a quo waar de Rechtbank zich bevoegd verklaarde;

Verwijst appelland in de kosten van de aanleg;

Beveelt de afscheiding der kosten ten behoeve van Mr Dubois, pleitbezorger die ter terechtzitting bevestigde de voorschotten te hebben gedaan.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 27 december 1956.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Moerenhout en Van de Vijver.

Advocaten : Mrs Delvoye en Soetens.

Huwelijk. — Feitelijk gescheiden leven van de echtgenoten. — Ouderlijk gezag. — Bewaking over het kind. — Bezoekrecht.

Zelfs in geval van feitelijke scheiding der echtgenoten, staande huwelijk, verblijft het ouderlijk gezag bij de vader.

In dit geval kan de moeder echter in het belang van het kind verzoeken, dat de bewaking van het kind aan haar zal worden toevertrouwd, zo de vader ten gevolge van de afwezigheid van de moeder niet meer zelf behoorlijk het ouderlijk gezag kan uitoefenen.

Bij afwezigheid van vermoeden of bewijs van onwaardigheid van de vader, moet de aan de moeder toevertrouwde bewaking van het kind stricto sensu worden opgevat en beperkt blijven tot de materiële bewaking.

Uit artikel 303 B.W. blijkt, dat de wetgever het bezoekrecht veel minder beschouwt als een recht dan als een middel, toegekend aan degene der echtgenoten, aan wie de bewaking van het kind niet is toevertrouwd, teneinde hem toe te laten toezicht uit te oefenen op de wijze, waarop het kind wordt onderhouden, onderwezen en opgevoed.

Will t/ Duynslager.

Overwegende dat de vordering strekt : 1° tot het horen zeggen dat Veronique Duynslager, geboren te Kortrijk, op 26 juli 1953, tot er anders over beschikt worde, toevertrouwd zal blijven aan eiseres;

2° tot het regelen van verweerders' bezoekrecht, met dien verstande dat, tot dat het kind zijn vijftiende jaar zal hebben voltrokken, dit recht zal moeten uitoefend worden ten huize van de ouders van verzoeker, Pieter Tacklaan, 24, te Kortrijk;

I. In feite :

Overwegende dat partijen in het huwelijk zijn getreden te Kortrijk, op 8 maart 1953;

Dat uit dit huwelijk, op 26 juli 1953, een kind is geboren, met naam Veronique;

Overwegende dat bij bevelschrift van de heer Voorzitter der Rechtbank, dd. 15 maart 1954, op grond van artikel 214 j B.W.B. eiseres machtiging bekam om afzonderlijk te verblijven, tot op 31 juli 1954;

Overwegende dat door vonnis van de rechtbank van vrede van het tweede kanton Kortrijk, verweerder veroordeeld werd tot de betaling aan eiseres, van een onderhoudspensioen ten bedrage van 1.750 frank;

Overwegende dat bij bevelschrift dd. 26 juli 1954, eiseres de verlenging bekam van de maatregel, haar toegestaan op 15 maart, tot op 31 december 1954;

Overwegende dat bij vonnis van de rechtbank van vrede, dd. 21 september 1954, verweerder veroordeeld werd tot de betaling aan eiseres, van een onderhoudspensioen van 1.750 fr. in de maand, vanaf 1 augustus tot 31 december 1954;

Overwegende dat bij bevelschrift dd. 14 december 1954, aan eiseres verlenging van de machtiging om afzonderlijk te verblijven, geweigerd werd, daar het in de bedoeling van de wetgever niet was, door opeenvolgende bevelschriften, een voorlopige en hoogdringende maatregel in een voortdurende maatregel om te vormen en zodoende een bestendige toestand te scheppen, waarover alleenlijk de rechtsmacht van gemeen recht ten gronde bevoegd is om te oordelen;

Overwegende dat bij vonnis dd. 26 april 1955 van de rechtbank van vrede, verweerder veroordeeld werd om aan eiseres een onderhoudspensioen te betalen van 750 frank daar hij aan zijn echtgenote geen aanbod deed haar te ontvangen in de echtelijke woonst;

II. In rechte :

a) principieën :

Overwegende dat naar luid van artikel 212 B.W.B. de echtgenoten door de enkele daad van het huwelijk, samen de verbintenis aangaan om aan de gemeenschappelijke kinderen, gesproken uit dit huwelijk, kost, opvoeding en onderhoud te verschaffen;

Overwegende dat de ouderlijke macht, het geheel van machten en verplichtingen beduidt, aan de ouders toegekend op de persoon en goederen hunner kinderen, die hun toelaten moet de verplichting aan de ouders tegenover hun kinderen door artikel 212 B.W.B. opgelegd, op behoorlijke wijze na te leven;

Overwegende dat deze plichten normaal vervuld worden, in de ouderlijke woonst;

Overwegende dat de ouderlijke macht, luidens artikelen 371 en 372 B.W.B. aan ieder der beide ouders toebehoort;

Overwegende dat gedurende het huwelijk het gezag op de kinderen door de vader alleen wordt uitgeoefend;

Overwegende dat dit uitoefenen moet geschieden in het voordeel van het kind;

Dat de rechterlijke macht toezicht mag houden op deze uitoefening, ten einde machtsmisbruik of machtsafwendiging vanwege de houder van het gezag te vermijden;

Overwegende dat naar luid van artikel 214 a. B.W.B. de vrouw gehouden is met de man samen te wonen en de man verplicht is zijn vrouw te ontvangen;

Overwegende dat zodoende de uitoefening door de vader van het ouderlijk gezag geschiedt in aanwezigheid, en in de gezinnen die eendrachtig leven, meest met de medewerking van de moeder;

Overwegende dat dit moederlijk toezicht ontbreekt wanneer de echtgenoten hetzij feitelijk, hetzij wettelijk gescheiden leven;

Overwegende dat de feitelijke scheiding een onregelmatige doch niet steeds onwettige toestand schept; (Lefere : Feitelijke scheiding der echtgenoten, blz. 32);

Dat inderdaad de man aan zijn vrouw een passende en degelijke woonstgelegenheid bezorgen moet, welke de waardigheid en de veiligheid van de vrouw vrijwaart; (Novelles : Dr. Civ. T. I, p. 506; De Page : Dr. Civ. T. I, blz. 618; Kluyskens : Burgerl. recht T. VII, Personen- en familierecht, blz. 318);

Dat in tegenovergesteld geval, de onschuldige echtgenote, slachtoffer van de gedragingen van de man, het recht heeft deze tijdelijk te verlaten, zodanig dat de verplichting van samenwonen dan voorlopig aangezien wordt als geschorst zijnde; (De Page : Dr. Civ. T. I, blz. 618; Kluyskens : Burg. Recht, T. VII, Personen- en familierecht, blz. 318; Arntz : Burg. Recht, T. I, blz. 380 ;Beroep Gent, 23 juni 1910, Pas. 1910, II, blz. 385);

Overwegende echter dat de vrouw dan gehouden is, eens het haar mogelijk is geworden, de rechterlijke machtiging af te vragen om voorlopig afzonderlijk te verblijven, daar niemand zich eigenmachtig recht mag aandoen;

Overwegende dat zelfs in geval van scheiding der echtgenoten, staande het huwelijk, het ouderlijk gezag bij de vader blijft;

Overwegende dat in dit geval de moeder de bewaking over het kind vragen mag in het meerder belang van het kind, zo de vader, tengevolge van de afwezigheid van de moeder, niet meer zelf behoorlijk het ouderlijk gezag uitoefenen kan;

Dat echter, in afwezigheid van vermoeden of bewijs van onwaardigheid van de vader, de bewaking op het kind aan de moeder toegekend, *stricto sensu* moet worden verstaan en beperkt blijven bij de materiële bewaking; (De Page : Dr. Civ., T. I, blz. 812; Beroep Gent, 9 febr. 1895; Pas. 1896, II, blz. 88);

b) toepassing :

Overwegende dat verweerder beweert dat eiseres eigenmachtig is gaan afzonderlijk wonen om het gemeenschappelijk kind te onttrekken aan de ouderlijke macht;

Dat zij daartoe geen grondige reden had;

Dat zijn echtgenote zelfs weigert dat verweerder het bezoekrecht op degelijke wijze zou uitoefenen;

Overwegende dat eiseres dit betwist en aanvoert dat zij, noodgedwongen afzonderlijk is gaan verblijven met haar kind, en dit te wijten is aan verweerders' houding, die overspelige betrekkingen had aangeknoopt met juffer C.T.;

Overwegende dat verweerder dit betwist;

Overwegende dat het nochtans blijkt uit de bescheiden en onder meer, de opeenvolgende rechterlijke beslissingen;

Overwegende dat inderdaad verweerder heeft moeten toegeven dat hij laat in de nacht terug naar huis kwam, dat hij de dochter van de eigenares van de echtelijke woonst goed kende en met haar uitging, zonder echter dat er ongeoorloofde betrekkingen ontstonden;

Overwegende dat de man ook heeft moeten bekennen dat de pacht van het huis waar de echtelijke woonst gevestigd was, vervallen zijnde, hij geen pachtvernieuwing heeft gevraagd en uit loutere verdraagzaamheid daar nog verbleef, zodat eiseres met recht uitdrijving kon vrezen;

Overwegende dat het dus gebleken is dat verweer-

der aan vrouw en kind geen degelijke woonst meer kon bezorgen;

Overwegende dat eiseres verklaard had dat zij bij haar man zou terugkeren om met hem in te wonen, van zodra haar een degelijke woonstgelegenheid aangeboden was en de man zou beloven zich behoorlijk tegenover haar en het kind te gedragen;

Dat zij ook bereid was, op zelfde voorwaarde, haar man te ontvangen in het huis dat zij gehuurd had;

Overwegende dat verweerder niet bewijst dat deze toestand, bestatigd door rechterlijke beslissingen, nu gewijzigd is en dat hij in staat en bereid is zijn vrouw te ontvangen in een woonst volgens rang en stand;

Dat hij zelf niet aanbiedt zijn vrouw te ontvangen;

Overwegende dat eiseres nochtans de machtiging zou moeten vragen om afzonderlijk te verblijven, daar zij de nodige tijd had om haar onregelmatige toestand goed te maken;

Overwegende dat het meisje, Veronique, amper drie jaar oud is, de moederlijke zorgen niet kan ontberen en het derhalve in haar meerder belang aan eiseres moet worden toevertrouwd;

Overwegende dat het recht van bezoek aan verweerder moet worden toegekend en geregeld worden;

Overwegende inderdaad dat blijkt uit artikel 303 B.W.B. dat de wetgever het bezoekrecht veel minder beschouwt als een recht dan als een middel toegekend aan deze der echtgenoten die de bewaking over het kind niet bezit, ten einde hem toe te laten toezicht uit te oefenen op de wijze waarop het kind onderhouden, onderwezen en opgevoed wordt;

Dat ten andere, de echtgenoot die de bewaking niet heeft, niettemin gehouden blijft aan de verplichting, bij te dragen in de kosten van onderhoud en opvoeding van het kind;

Overwegende dat verweerder, in bijkomende orde, vordert dat hij zijn recht van bezoek zou mogen uitoefenen, iedere Donderdag, van 12 tot 18 uur, in zijn woning en dat het kind hem zou worden toevertrouwd tijdens de eerste helft van ieder verlofperiode;

Overwegende dat eiseres zich daartegen verzet;

Dat zij laat uitschijnen dat het onwenselijk is het bezoek te laten doorgaan, waar verweerder nu verblijft en het kind in aanraking zou komen met juffer C.T. wier betrekkingen met verweerder zeer verdacht voorkomen;

Dat daarenboven het bezoekrecht zou moeten uitgeoefend worden de Zondag en niet de Donderdag, daar alleen de Zondag, eiseres, en normaal ook verweerder, vrij zijn;

Overwegende dat de eerste reden gegrond voorkomt;

Dat inderdaad het niet past dat het minderjarig meisje zou worden blootgesteld aan ontmoetingen met een vreemde vrouw in de vaderlijke woonst;

Dat ten andere, tot nu toe, het bezoekrecht van verweerder uitgeoefend werd in de woning van zijn eigen ouders;

Overwegende dat verweerder zelf best gesteld is om te weten op welke dag hij vrij is en het bezoekrecht best door hem kan worden uitgeoefend;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Vertrouwt aan eiseres de bewaking over het gemeenschappelijk kind, Veronique, toe, voor zolang zij door de Rechtbank gemachtigd wordt afzonderlijk te verblijven en in ieder geval tot op 1 juli 1957;

Zegt dat verweerder zijn recht van bezoek zal uit-

oefenen de eerste en derde donderdag van iedere maand, van 14 tot 18 uur, bij de vaderlijke grootouders van het kind;

Zegt dat het kind door de zorgen van eiseres, daar zal gebracht en teruggenomen worden;

Zegt dat het kind 8 dagen met Pasen en 14 dagen in juli zal toevertrouwd worden aan verweerder en deze dagen zal doorbrengen bij zijn vaderlijke grootouders;

Verleent akte aan eiseres dat zij de vordering raamt op meer dan 25.000 frank, wat de aanleg betreft;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, spijt alle tegenkanting en zonder borgstelling, behalve wat de kosten betreft;

Verwijst verweerder in de kosten.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 22 maart 1957.

Voorzitter : M. Rollier.

Rechters : M.M. Maffei en Mosselman.

Openbaar Ministerie : M. Cordemans.

Advocaten : Mrs Ronse en D'hooghe.

Onrechtmatige daad. — Verkeersongeval. — Morele schade van de naaste bloedverwanten van het slachtoffer.

De naaste bloedverwanten kunnen zelfs aanzienlijke morele schade ondergaan bij het vaststellen van het lijden, de ziekte, de smart of de verminking van het slachtoffer.

Ook is de schadevergoeding aan de echtgenoot verschuldigd voor de zwaar aangetaste huishoudelijke arbeidskracht van het slachtoffer (gehuwde vrouw).

Het ten gevolge van het ongeval door het slachtoffer gederfde bruto-loon moet worden verminderd met een aftrek wegens allerlei beroepskosten.

O. M. en Bukenhout en Ons, b.p., t/ De Brouwer.

Gezien het in deze zaak door deze Rechtbank de 10 april 19?? op tegenspraak verleende vonnis, waarbij op burgerlijk gebied : verdachte werd verwezen om te betalen ten provisionele titel :

a) aan Bukenhout Jean, een bedrag groot 40.000 fr.;

b) aan Ons Rosalie, een bedrag groot 25.000 fr., bedragen te vermeerderen met de gerechtelijke interesten vanaf de datum van het vonnis en tot de kosten van de burgerlijke partij gevallen tot de dag van het vonnis ; waarbij verder Dr. Steyaert te Berchem-Antwerpen werd aangesteld als deskundige met opdracht Ons Rosalie te onderzoeken ;

Gezien het arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 21-11-1953, waarbij het voornoemde vonnis werd bevestigd in al zijn beschikkingen ;

Gezien het terzake opgesteld deskundig verslag van Dr. Steyaert alsmede het aanvullend verslag dd. 20 februari 1956 ;

.....

Overwegende dat de echtgenoten Bukenhout-Ons thans bij exploit van deurwaarder J. De Vos te Aalst dd. 19-2-1957 de voortzetting en afhandeling vervolgen van de vordering tot schadevergoeding die ze in hun hoedanigheid van burgerlijke partij op 27-3-1953 tijdig en regelmatig ingesteld hebben tegen Oscar De Brou-

wer die, ingevolge hogervermelde gerechtelijke beslissingen, gehouden is aanleggers J. Bukenhout-Ons R. volledig te vergoeden ;

Overwegende dat aanleggers toegeven reeds een vergoeding van 65.000 + 60.000 = 125.000 fr. getrokken te hebben van verweerder, die echter volledig in gebreke blijft te bewijzen een hoger bedrag gekwet te hebben ;

I. Overwegende dat de schade aan de moto B.S.A. van verweerder, vermeerderd met de gekwetten 10 % taks, 4.956 fr. bedraagt zoals blijkt uit het kwijtschrift n° 904 dd. 10-10-19?? afgeleverd door de firma H. De Koninck te Anderlecht ; dat Bukenhout ook 470 fr. betaalde voor het vervoer van zijn beschadigd tuig, zoals blijkt uit het kwijtschrift afgeleverd door Van Hoof te Anderlecht, dd. 29-7-1952 ; dat hij ook onmiddellijk na het ongeval zijn moto had kunnen gebruiken ware deze berijdbaar geweest, zodat hij recht heeft op vergoeding voor genotsderving ervan gedurende drie dagen wachttijd vóór expertise (Civ. Brussel 21-6-1949 R.G.A.R., 1951, n° 4768 ; Pol. Rb. La Roche, 1-3-1954, R.G.A.R., 1954, n° 5389) en drie dagen voor herstel, zijnde 6 dagen aan 50 fr. of 300 fr., dat aldus aan aanlegger voor beschadiging aan de moto ten goede komt : 4.956 fr. + 300 + 470 = 5.726 fr.;

II. Overwegende dat, volgens het deskundig verslag, Rosalia Ons werkonbekwaam was aan 100 % vanaf 27-7-1952 tot 4-8-1954, aan 50 % vanaf deze datum tot 20-2-1956 en vanaf deze datum behouden heeft een bestendige werkonbekwaamheid van 100 % op beroepsgebied en van 45 % op algemeen gebied ; dat ook gewag gemaakt wordt van psychische afwijkingen en schizophrene verschijnselen ; dat de deskundige zich omringd heeft van alle nuttige inlichtingen en zich door specialisten liet bijstaan dat zijn zienswijze op psychisch gebied volledig eensluidend is met diegene van professor Rämke en ten onrechte betwist wordt door verweerder die geen enkel medicaal element naar voor brengt en zich tot loutere beweringen beperkt ; dat het deskundig verslag in zijn geheel getuigt van grondige vakkennis, ondervinding en gewetensvol onderzoek en door de Rechtbank volledig wordt beaamd ;

Overwegende dat aanlegger terugbetaling vraagt ener som groot 26.645,50 fr., die hij zelf uitgaf ingevolge zorgen die aan zijn echtgenote toegediend werden bijna uitsluitend na 1-5-1953 ; dat verweerder niet bewijst na einde april 1953 nog enig soortgelijk bedrag vergoed te hebben aan de Socialistische Mutualiteit ; dat aldus het gevorderd bedrag, dat rechtmatig en billijk voorkomt aan de hand der voorgebrachte bescheiden en terquwens op zich zelf niet wordt betwist, integraal dient toegekend, zijnde 26.645,50 fr.

III. Overwegende dat Ons Rosalie, die gedurende 2 jaar 100 % werkonbekwaam en ook gedeeltelijk geestesziek, in de volledige onmogelijkheid was haar huishouden te doen en trouwens geen hulp en verpleging missen kon, zodat de hulp van een derde persoon onontbeerlijk was ; dat het zonder enig belang is ter zake of de te werk gestelde persoon de moeder en schoonmoeder van aanleggers was, daar ook dit familielid recht heeft op een vergoeding, die in billijkheid berekend werd op 15 fr. per uur en op grond van de voorgebrachte kwijtschriften mag bepaald worden op het gevorderd bedrag groot 24.510 fr. ; dat door terugbetaling dezer som aanlegger natuurlijk ook volledige vergoeding bekomt voor het verlies dat hij geleden heeft ingevolge ongeschiktheid van zijn echtgenote tot huishoudelijke arbeid gedurende zelfde periode, gaande tot begin oogst 1954 ;

V. Overwegende dat thans meestal aangenomen wordt dat de naaste bloedverwanten zelfs aanzienlijke

morele schade kunnen ondergaan bij het vaststellen van het lijden, de ziekte, de smart of de verminking van het slachtoffer (zie o.m. Cas. fr., 22-10-46, D., 1947, J. 59; Gaz. Pal., 1947-I-5; Luik, 16-3-1953, Bull. Ass., 1953, p. 767 en nota 3; Corr. Doornik, 19-3-1954, Bull. Ass., 1954, p. 590; zie ook H. & L. Mazeaud die in de Rev. Trim. Dr. Civ. 1947, p. 51, n° 5 woordelijk schrijven: « est-il plus grand calvaire pour les parents que l'infirmité de leur enfant ? sur quoi se baserait-on pour justifier une distinction entre la douleur causée par le décès et celle, souvent plus grande, parce-que tous les jours renouvelée, qui résulte de l'infirmité d'un être cher »);

Overwegende dat Ons Rosalie, geboren op 21-11-1911, slechts 40 jaar oud was op datum van het ongeval; dat ze voordien een flinke, vrolijke en werkzame vrouw was, doch thans hoogstens kan beschouwd worden als een wrak dat zowel fysisch als psychisch volledig en definitief geknakt is; dat vooral hare effectieve en sociale functies in sterke mate gestoord zijn, met bovendien neurotische verschijnselen, mogelijk van voorbijgaande aard; dat haar psychische toestand haar echter nooit meer toelaten zal enige professionele activiteit te verrichten terwijl haar kwaamheid tot het uitvoeren van haar huishoudelijke taak in ruime mate verminderd blijft; dat de pijnlijke en ongunstige evolutie van haar toestand aan haar echtgenoot slechts kommer, droefheid en leed heeft kunnen veroorzaken met angst en onzekerheid voor de toekomst; dat de bestendige zware fysieke vermindering en geesteskrankheid van vroegere levenslustige levensgezellin J. Bukenhout dagelijks en voortdurend herinneren moet aan het ondergane verlies aan hulp, bijstand en genegenheid en aan de gederfde levensvreugde, naast het onvermijdelijk gevoelen van medelijden voor zijn zo zwaar getroffen vrouw;

Overwegende dat J. Bukenhout aldus ontegensprekelijk een aanzienlijk moreel leed heeft ondergaan en de hieruit voortvloeiende schade in billijkheid dient vergoed door het toekennen ener vergoeding ex aequo et bono bepaald op 100.000 fr.;

VI. Overwegende dat naast haar beroepsactiviteit als naaister voor een Brusselse firma, Ons Rosalie natuurlijk ook een huishoudelijke arbeidskracht en een economische waarde in haar huishouden daarstelde; dat vanaf de datum waarop ze slechts 50 % werkonbekwaam meer was, zijnde vanaf begin oogst 1954, ze voorzeker in staat is geweest om in aanzienlijke mate het materieel huishoudelijk werk persoonlijk te verrichten; dat ingevolge haar invaliditeit het gezin nochtans een onbetwistbaar verlies ondergaat; dat gelet op de afwezigheid van afdoende en betrouwbare waardige gegevens omtrent dit verlies, de aan aanlegger uit dien hoofde toekomende vergoeding ex aequo et bono dient bepaald op 150.000 fr. voor de tijdruimte aanvang nemende begin oogst 1954 en gelet op een vermoedelijke levensduur van nog 30 jaar, zoals door aanlegger gevraagd; dat het hier vooral schadevergoeding voor de toekomst geldt, zodat op dit bedrag geen vergeldende interesten kunnen toegekend;

VII. Overwegende dat Ons Rosalie vóór het ongeval werkzaam was als kleermaakster ten huize voor rekening der firma Dorten te Brussel en er een loon van 29.100 fr. verdiend had gedurende de 7 maand van het jaar 1953, die haar ongeval voorafgingen, zijnde ongeveer 50.000 fr. per jaar; dat enerzijds dit bedrag in zekere mate zou dienen verhoogd in aanpassing van de inmiddels algemeen toegepaste loonsverhoging, doch anderzijds dit bruto loon enigszins dient herleid ingevolge aftrek van allerlei beroepsonkosten, enz. (zie nota 2 door M.G. onder Burg. Rb. Dendermonde, 7-6-1954,

Bull. Ass., 1954, p. 599); dat, gelet op deze voor- en nadelige elementen, het billijk en redelijk voorkomt uiteindelijk voormeld bedrag van 50.000 fr. per jaar, als zodanig te behouden als basis voor de berekening van de gederfde winst; dat Ons R. nog een vermoedelijke winstgevende levensduur van 25 jaar vóór zich had, zijnde nl. tot haar 65 jaar; dat na het bereiken van deze leeftijd geen activiteit als loontrekkende meer te voorzien was voor haar, terwijl de vergoeding voor haar gederfde huishoudelijke activiteit, waarvan de duur overeenstemt met haar vermoedelijke physiologische levensduur, reeds in aanmerking genomen werd voor de berekening van aanleggers schade onder n° VI;

Overwegende dat, op grond van deze gegevens en rekening houdende met een capitalisatie rentevoet van 4,5 %, welke in het gebied van het Hof van beroep te Gent en trouwens bijna algemeen in België aangenomen wordt, de gederfde winst van Ons Rosalie bedraagt 50.000 fr. $\times$ 15,6221 = 781.105 fr.; dat in billijkheid gelet op de reeds gekweten provisie, op dit bedrag geen vergeldende interesten dienen toegekend, daar het hier bijna uitsluitend gaat over verlies dat de burgerlijke partij in de toekomst zal ondergaan;

VIII. Overwegende dat, zoals hoger reeds uiteengezet, Rosalie Ons zich bevindt in een ellendige fysieke en psychische toestand, waarvan ze zich klaarblijkelijk ten volle rekenschap geeft; dat weliswaar zekere mogelijkheid van psychische verbetering bestaat na regeling van de financiële kant der betwisting, doch dat anderzijds groot gevaar blijft bestaan voor posttraumatische elilapsie; dat dit alles een actuele en zekere vermindering betekent van haar persoonlijkheid met aanzienlijke morele schade voor gevolg; dat deze schade in billijkheid dient vergoed door uitkering ener som ex aequo et bono bepaald op 300.000 fr.;

* * *

Overwegende dat aldus de totale schade van aanlegger J. Bukenhout bedraagt : 5.726 fr. + 26.645,50 fr. + 5.000 fr. + 24.510 fr. + 100.000 fr. + 150.000 fr. = 311.881,50 fr., waarvan dient afgetrokken een reeds gekweten som groot 65.000 fr., zodat verweerder aan J. Bukenhout in eigen naam en als hoofd der gemeenschap, nog dient te vergoederen : 311.881,50 fr. — 65.000 fr. = 246.881,50 fr. met de vergeldende interesten op slechts 161.881,50 fr. vanaf de datum van het ongeval tot de dag der aanstelling als burgerlijke partij en verder met de gerechtelijke interesten op gans het bedrag;

Overwegende dat de totale schade van aanlegster, Ons Rosalie, persoonlijk bedraagt 781.105 fr. + 300.000 fr. = 1.081.105 fr., waarvan dient afgetrokken een reeds gekweten som groot 60.000 fr., zodat verweerder aan Ons Rosalie persoonlijk thans nog verschuldigd blijft 1.081.105 fr. — 60.000 fr. = 1.021.105 fr., met de vergeldende interesten op slechts 300.000 fr. (morele schade) vanaf 27-7-1952 tot 27-3-1953 en verder de gerechtelijke interesten op gans het bedrag;

Overwegende dat aanleggers akte vragen van het voorbehoud dat ze maken; dat aan deze vraag voorzeker gevolg mag gegeven worden, ook al heeft het verlenen van dergelijk voorbehoud geen enkel invloed op het recht der betrokken partijen; dat, zoals het Hof van Verbreking in Frankrijk het releveert « Lorsque les réserves ont pour objet l'exercice d'une action nouvelle... elles son de droit et l'acte qui en aurait été donné n'aurait pas plus sauvegardé les droits que prétend avoir l'intéressé que le silence de la Cour d'Appel n'a pu y porter atteinte » (Cass. fr., 22-10-1902, Dall. Pér. 1902.I.564);

Gezien de hiernavolgende artikelen door de voorzitt-

ter ter zitting aangeduid : Wet van 15 juni 1935 artikel 2, 11 tot 14, 21 tot 24, 31 tot 37, 40, 41, Wet 17.4.1878 artikel 3 en 4 Burg. Wetb. artikel 1382 ;

Om die redenen :

De Rechtbank rechtdoende,
op tegenspraak,
gehoord de heer A. Cordemans, substituut-prokureur des Konings, in zijn advies, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende,

Veroordeelt verweerder Oscar De Brouwer om te betalen :

1. aan aanlegger J. Bukenhout, zo in eigen naam als in hoedanigheid van hoofd der gemeenschap Bukenhout-Ons Rosalie, een saldo vergoeding groot 246.881,50 fr., te vermeerderen met de vergeldende interesten vanaf de datum van het ongeval, zijnde 27-7-1952 tot op de datum der aanstelling als burgerlijke partij, zijnde 27-3-1953, doch slechts op een bedrag groot 161.881,50 fr. en verder vermeerderd met gerechtelijke interesten op gans het bedrag vanaf 27-3-1953 ;

2. aan aanlegster Ons Rosalie, in eigen naam, een saldo vergoeding groot 1.021.105 fr., te vermeerderen met de vergeldende interesten op slechts 300.000 fr. gedurende de periode gaande van 27-7-1952 tot 27-3-1953 ; verder te vermeerderen met de gerechtelijke interesten op het totaal bedrag vanaf 27 maart 1953 ;

Geft akte aan aanleggers van het door hem gemaakte voorbehoud ;

Bepaalt de lijfswang op een maand ;

Veroordeelt verweerder tot al de gerechtskosten, daarin begrepen zijnde de kosten van het deskundig onderzoek ;

Ontzegt partijen het meer gevorderde als ongegrond.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

11 februari 1957.

Alleen-rechtsprekend rechter : M. Rommel.
O.M. : M. Verpaele.

Wegverkeer. — Vereisten voor het bewijs van dronkenschap van een autobestuurder.

*Het bewijs van dronkenschap wordt door de rechtspraak in principe slechts geacht geleverd te zijn wanneer alle bewijselementen, zowel de wetenschappelijke vaststellingen als de getuigenissen en de door de opsporingsambtenaren gedane vaststellingen el-
kander bevestigen.*

Indien er tegenspraak is tussen deze elementen, wordt de technische vaststelling op zichzelf onvoldoende geacht om het bewijs te leveren.

O.M. t/ S. en T.

Overwegende dat de verdenking onder littera A door het gerechtelijk onderzoek is bewezen lastens eerste verdachte ;

Dat de verdenking B als niet bewezen voorkomt, daat tweede verdachte gehandeld heeft in staat van wettige zelfverdediging ;

Overwegende dat de betwisting valt omtrent de betichting C ;

Overwegende dat eerste verdachte in de herberg, gehouden door tweede verdachte, binnenkwam rond

22 u. 15' ; dat de vechtpartij zich na enkele minuten voordeed tussen eerste en tweede verdachte en de politie onmiddellijk opgebeld, rond 22 u. 20' aldaar ter plaatse kwam ;

Dat terwijl de uitbaters en verbruikers van de herberg éenstemmig verklaren dat eerste verdachte « dronken » was ; de politieagenten Verschtze en D'Eere, aan de hand van de door hen gedane vaststellingen besloten dat eerste verdachte niet scheen onder invloede van de drank te verkeren ;

Dat deze eerste vaststellingen werden bevestigd door de vaststellingen gedaan door de adjunct-politiecommissaris Calcoen rond 23 u. 20' ;

Dat luidens deze laatste, eerste verdachte « naar houding, uitzicht en gedragingen geen vermoeden van dronkenschap verwekte » ; dat deze officier van gerechtelijke politie het nuttig oordeelde, met toestemming van verdachte, een bloedstaal te laten nemen en deswege een geneesheer te vorderen ;

Dat de gevorderde geneesheer Jonckheere om 23 u. 15 min. volgende vaststellingen deed : « gang : zeker ; adem : een weinig naar alcohol ; spraak wijst op geen dronkenschap » ;

Dat de officier van gerechtelijke politie, na het onderzoek, zegge rond 23 u. 30', eerste verdachte liet vertrekken aan het stuur van zijn voertuig en dat volgens de vaststellingen van Verschtze Adrien, eerste verdachte normaal weggereden was ;

Dat het bloedstaalonderzoek een gehalte aan alcohol van 2,03 ‰ aanwees ;

Overwegende dat ter zake aldus tegenstrijdige bevindingen voorhanden zijn, spruitend, enerzijds uit de getuigenissen van tweede verdachte en getuigen Callens Marcel, Depreitere Albert, Verfaillie Paula, alsmede uit het bloedstaalonderzoek ; anderzijds uit de vaststellingen van de gevorderde geneesheer, de ter plaatse gekomen politieagenten en politiecommissaris ;

Overwegende dat het bewijs van dronkenschap door de rechtspraak in principe slechts aanvaard wordt wanneer alle bewijselementen zowel de wetenschappelijke vaststellingen als de getuigenissen en vaststellingen door de opsporingsambtenaren gedaan, elkander bevestigen ;

Dat wanneer er tegenspraak is tussen één van deze elementen, de technische vaststelling op zich zelf als onvoldoende geacht wordt om het bewijs aan te brengen ;

Dat ter zaak de politiecommissaris als hulpofficier van de Procureur des Konings deskundigen aanstelde ten einde bloedstaalonderzoek en bloedstaalontleding ;

Dat het deskundig verslag dat in die omstandigheden werd opgesteld slechts de waarde heeft van een loutere inlichting en derhalve kan worden tegengesproken door de objectieve vaststellingen van de gevorderde geneesheer en van de politiecommissaris zelf, bevoegd om dergelijke zintuiglijke vaststellingen te doen als namelijk : de staat van dronkenschap van een autobestuurder ; (Le Poittevin — Théorie des procès-verbaux, n° 52) ;

Dat ter zaak verbalisant uitdrukkelijk verklaarde dat de eerste verdachte naar houding, uitzicht en gedragingen, geen vermoeden van dronkenschap verwekte — vaststellingen door hem gedaan rond 23 u. 10', als wanneer het bloedstaal genomen werd rond 23 u. 15' en een alcoholgehalte van 2,03 ‰ zou uitwijzen ; dat dergelijk hoog alcoholgehalte — moest het in het bloed aanwezig geweest zijn — quod non — ongetwijfeld aan de waarneming van een ervaren politie-officier niet zou ontsnapt zijn ;

Dat de verdenking C niet bewezen is;

... ..
Dat de verzachtende omstandigheden voorhanden zijn, spruitend uit de spontane schadeloosstelling van het slachtoffer.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

4 mei 1957.

Voorzitter: M. Bernaerts.

Rechts: MM. Carlier en Vervloet.

Referendaris: M. Berten.

Advocaat: Mr. Van Cauter.

Wet op het taalgebruik in gerechtszaken. — Vordering tot faillietverklaring van een schuldenaar, wonende in een Vlaamse gemeente, gelegen binnen een Frans-talig rechtsgebied. — Voorrang van artikel 440 Fw. boven artikel 55 wet van 15 juni 1935. — Bevoegdheid van de rechtbank van het rechtsgebied.

De eis tot faillietverklaring heeft niets gemeens met een gewone vordering; het is niet denkbaar, dat bij artikel 55 van de wet van 15 juni 1935 de wetgever de eis tot faillietverklaring heeft bedoeld en zodanige belangrijke afwijking van de faillissementswet heeft gewild als zou zijn het onttrekken van de faillietverklaring, van het beheer en de afwikkeling van het faillissement en van de vorderingen, die hun oorzaak vinden in het faillissement, aan de door die wet bepaalde rechtbank, en de bevoegdheid heeft willen doen afhangen van de wijze, waarop het faillissement wordt verklaard; dit zou ten gevolge hebben de uitvoering van de taak van rechter-commissaris bijna onmogelijk te maken, alsmede aanzienlijk de kosten van het beheer en de afwikkeling ten nadele van alle schuldeisers te verhogen.

Artikel 440 faillissementswet blijft toepasselijk ondanks artikel 55 wet van 15 juni 1935, zodat de rechtbank van de woonplaats van de schuldenaar tot diens faillietverklaring bevoegd is, ook wanneer de gemeente van zijn woonplaats een Vlaamse is, doch ligt binnen een Franstalig rechtsgebied.

R.M.Z. t/ P.V.B.A. « Forrye ».

Overwegende dat verweerster niet verschenen is op de terechtzitting van 13 april 1957, waarvoor zij behoorlijk gedagvaard werd en tijdens dewelke eiser verstek gevraagd heeft; dat de rechtbank de zaak in beraad heeft gehouden;

Overwegende dat de eis er toe strekt verweerster in staat van faillissement te horen verklaren;

Overwegende dat verweerster haar zetel heeft te Edingen in het arrondissement Bergen; dat eiser ze, bij exploit van 2 februari 1957, in het Nederlands opgesteld maar waaraan een Franse vertaling toegevoegd was, voor de Rechtbank van Koophandel te Bergen gedagvaard had maar dat deze rechtbank, bij vonnis bij verstek van 26 februari 1957, de vordering naar de Rechtbank van Koophandel te Brussel verwezen heeft bij toepassing van artikel 55 van de wet d.d. 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, omdat Edingen een binnen haar gebied gelegen Vlaamse gemeente is (K.B. van 11 september 1935), dat het inleidend exploit in het Nederlands gesteld was en dat de Rechtbank die taal niet kende;

Overwegende nochtans dat krachtens artikel 440

van de wet d.d. 18 april 1951 op het faillissement, alléén de rechtbank van de woonplaats van de schuldenaar bevoegd is om het faillissement van deze laatste te verklaren; dat het vonnis van 26 februari 1957 voor deze rechtbank geen bindend karakter heeft (Verg. Brussel, 24 november 1949, J.T., 1950, 105) en dat niettegenstaande dit vonnis de rechtbank verplicht is, daar in zake faillissement de plaatselijke bevoegdheid van openbare orde is, na te gaan of zij bij toepassing van artikel 55 van de wet op het taalgebruik kennis mag nemen van een eis strekkende tot de faillietverklaring van een verweerder die in het arrondissement Bergen zijn woonplaats heeft;

Overwegende dat alhoewel de wet van 15 juni 1935 van openbare orde is, zoals artikel 440 van de wet op het faillissement, verscheidene van haar bepalingen nochtans alleen in het belang van de partijen en meer bijzonder van de verweerder werden uitgevaardigd; dat dit het geval is voor artikel 55; dat krachtens artikel 1, de rechtspleging voor de Rechtbanken van Eerste Aanleg van de Provincie Henegouwen in het Frans moet gevoerd worden, maar dat in het belang van de inwoners van de Vlaamse gemeenten gelegen binnen het gebied van een rechtbank waarvoor de rechtspleging in het Frans moet gevoerd worden, de wetgever, bij artikel 55, voorgeschreven heeft dat voor de tegen hen ingeleide vorderingen de rechtspleging in het Nederlands zou geschieden en dat, zo de rechtbank die taal niet kende, de zaak naar een andere rechtbank zou verwezen worden; dat de verweerder nochtans de wijziging van de taal mag vragen indien hij het Nederlands niet kent;

Overwegende dat zulke bepaling, welke in het uitsluitend belang der partijen van artikel 1 afwijkt, maar toepasselijk is op gewone rechtsvorderingen waarin private belangen betwist worden, maar niet op een eis tot faillietverklaring, die, alhoewel hij door een dagvaarding mag ingediend worden en onder de vorm van een rechtsvordering voorkomt, geen ware rechtsvordering uitmaakt;

Overwegende dat de bevoegdheid van de rechtbank voor de faillietverklaring en heel de rechtspleging in zake faillissement niet bepaald zijn bij de algemene wet op de bevoegdheid en bij het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, maar bij het wetboek van koophandel (wet van 18 april 1851); dat bij deze wet de wetgever een bijzondere opdracht aan de Rechtbank van Koophandel toevertrouwd heeft, opdracht die niet enkel in de faillietverklaring bestaat, maar ook in heel de inrichting van het faillissement, in het toezicht over zijn beheer en zijn vereffening; dat daarenboven, bij afwijking van de gewone regelen op de bevoegdheid « ratione loci » en zelfs « ratione materiae », de wet van 25-3-1876 aan de rechtbank die het faillissement verklaard heeft, de beslechting van al de betwistingen die uit het faillissement spruiten, toevertrouwd heeft;

Overwegende dat het faillissement een feitelijke toestand is, die door de rechtbank dient vastgesteld en waarvoor zij de door de wet voorgeschreven maatregelen moet treffen, zodra zij er kennis van neemt; dat de faillietverklaring ingesteld werd in het belang van al de schuldeisers van de handelaar die aan zijn verbintenissen te kort komt en van de derden en in het algemeen belang en dat de wetgever de handelaar die in de door artikel 437 van de wet van 18 april 1851 voorziene toestand verkeert, verplicht er ter griffie de bekentenis van te doen; dat de bekentenis de normale wijze is waarop het faillissement verklaard wordt; dat nochtans, bij ontstentenis van zulke bekentenis, de rechtbank gemachtigd is ambtshalve of op verzoek van een of meerdere schuldeisers, het faillissement te verklaren;

Overwegende dat wanneer een schuldeiser het faillissement van zijn schuldenaar vordert hetzij bij verzoekschrift hetzij bij dagvaarding, hij geen persoonlijk recht tegen deze laatste uitoefent; dat het verzoekschrift of de dagvaarding maar een middel is waardoor de schuldeiser de toestand van zijn schuldenaar ter kennis van de rechtbank brengt en deze verzoekt de door de wet voorziene maatregel te treffen, maatregel waarvan hij de toepassing mag vragen omdat hij zelf er bij belang heeft, zoals al de andere schuldeisers;

Overwegende dat de eis tot faillietverklaring zo weinig een gewone rechtsvordering uitmaakt dat, wanneer het faillissement tengevolge van een nietige dagvaarding verklaard werd, het vonnis niet zal mogen ingetrokken worden, op verzet of op beroep, zelfs in geval van verzaking van de eiser aan zijn vordering, zo de voorwaarden van het faillissement op de dag waarop het verklaard werd, verwezenlijkt waren, dat het vonnis de eiser niet meer rechten verleent dan aan om het even welke andere schuldeiser, en dat de eiser niet meester is van de uitvoering van het vonnis, welke ambtshalve en zonder zijn tussenkomst geschiedt;

Overwegende dat de wetgever bevoegdheid aan de rechtbank van de woonplaats van de schuldeiser toegerekend heeft omdat hij geacht heeft, dat die rechtbank het best in staat was, niet alleen om na te gaan of de voorwaarden van het faillissement verwezenlijkt zijn, maar ook om haar toezicht op heel het beheer en de vereffening van het faillissement uit te oefenen, om aan de curator de nodige machtigingen te geven, enz.;

dat het beheer van het faillissement de bestendige tussenkomst van een rechter-commissaris onderstelt, rechter die deel uitmaakt van de rechtbank die het faillissement verklaard heeft en die maar bevoegdheid heeft in het rechtsgebied van die rechtbank; dat de bevoegdheid van de rechtbank van de woonplaats van de schuldenaar een essentieel element is van heel de inrichting van het faillissement en dat zij onafhankelijk is van de wijze waarop het faillissement verklaard wordt;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat de eis tot faillietverklaring niets gemeens heeft met een gewone vordering; dat het niet denkbaar is dat bij artikel 55 van de wet van 15 juni 1935 de wetgever zulke eis heeft willen bedoelen en zulke grondige afwijking van de wet op het faillissement heeft willen instellen, als het onttrekken van de verklaring, van het beheer en de vereffening van het faillissement en van al de vorderingen die hun oorzaak in het faillissement vinden, aan de door die wet bepaalde rechtbank, en de bevoegdheid heeft willen doen afhangen van de wijze waarop het faillissement verklaard wordt; dat dit voor gevolg zou hebben de uitvoering van de opdracht van de rechter-commissaris bijna onmogelijk te maken alsook aanzienlijk de kosten van beheer en vereffening te vermeerderen ten nadele van al de schuldeisers; dat dit ook aan de schuldenaar de mogelijkheid zou geven, door zich te laten dagvaarden, in plaats van de bekentenis van de staking zijner betalingen te doen, zoals hij er toe verplicht is, te bekomen dat het faillissement verklaard wordt door een andere rechtbank dan deze van zijn woonplaats;

Overwegende dat de faillietverklaring een maatregel zijnde die de rechtbank in het algemeen belang moet treffen, de enige oplossing schijnt te zijn, dat voor het treffen van die maatregel, welke ook de wijze waarop zij er toe gebracht wordt, ze de taal gebruikt die de hare is; dat het principe dat heel de rechtspleging in de taal van het inleidend exploit moet gevoerd worden uitzonderingen lijdt, namelijk wanneer de verweerder de wijziging van de taal mag

vragen (artikel 4 en 55 van de wet d.d. 15 juni 1935), dat een dergelijke uitzondering aangenomen is, in geval van samenvoeging van verknochte eisen; dat hetzelfde moet gelden in andere gevallen waarin de toepassing van dat principe onmogelijk voorkomt of gevolgen zou hebben die klaarblijkelijk door de wetgever niet gewild werden;

Overwegende dat moest zelfs de eis tot faillietverklaring met een gewone eis gelijkgesteld worden, er tegenstrijdigheid zou zijn tussen twee wettelijke bepalingen van openbare orde, artikel 440 van de wet op het faillissement en artikel 55 van de wet op het taalgebruik;

Overwegende dat artikel 55 van de taalwet, dat oorspronkelijk maar een overgangsbepaling was, in het belang van de verweerder uitgevaardigd werd, d.w.z. in een privaat belang, terwijl artikel 440 van de wet op het faillissement in het openbaar belang voorzien is; dat klaarblijkelijk artikel 440 van de wet op het faillissement de voorrang moet hebben op artikel 55 van de taalwet;

Overwegende dat in het belang der partijen, artikel 7 van deze laatste wet ook een uitzondering aan de plaatselijke bevoegdheid voorziet; dat met reden nochtans, de H. Fredericq (Tr. de dr. comm., VIII, bl. 1067 in fine) acht dat die bepaling niet toepasselijk is op vordering en in zake faillissement; dat hetzelfde principe dient toegepast in het bij artikel 55 voorziene geval;

Overwegende dienvolgens dat de rechtbank onbevoegd is;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op artikelen 4 en 37 van de wet van 15 juni 1935;

Verleent verstek tegen verweerster en ten profijte daarvan, verklaart zich onbevoegd en veroordeelt eiser tot de kosten.

POLITIËRECHTER TE HASSELT

21 maart 1957.

Rechter : M. Kémp.

Advokaten : Mrs Stas en Koninckx.

Wegverkeer. — Speciale autobusdienst. — Voortgezet misdrijf.

Art. 2 van het wetsbesluit van 30 december 1946 bepaalt, dat een machtiging slechts vereist is voor openbare autobusdiensten, taxidiensten, autocar-diensten en speciale autobusdiensten.

Voor een speciale autobusdienst is vereist personenvervoer met een periodiek en regelmatig karakter.

Het onderhoud van een speciale autobusdienst, lopende over een serie min of meer talrijke reizen, zonder de voorgeschreven machtiging, veronderstelt noodzakelijk eenheid van opzet en is dus een voortgezet misdrijf.

Wanneer zoals in casu reeds een straf is uitgesproken wegens feiten, waarmee de thans te laste gelegde feiten een geheel vormen, moet de vordering van het O.M. worden afgewezen wegens de «*exceptio rei iudicatae*».

O.M. en N.M.B.S., b.p. t/ Troonbeeckx.

Beticht van te Hasselt, en elders in het Rijk, tussen 11 mei 1955 en 19 december 1955, minstens driemaal per week, een bezoldigd vervoer van personen, zonder machtiging van de Heer Minister van Verkeerswezen verricht te hebben;

Artikel 1 en 30 van het Besluitwet van 30-12-1946;

Aangezien artikel 2 van de Besluitwet van 30 december 1946 bepaalt dat alleen machtiging vereist wordt voor openbare autobusdiensten, taxidiensten, autocardiendiensten en speciale autobusdiensten;

Aangezien juist aan betichte wordt verweten een speciale autobusdienst te hebben ingericht; dat zowel het Orgaan der Wet als de burgerlijke partij in de vorige procedure tegen betichte, krachtadig en terecht beklemdoonden dat laatstgenoemde wel degelijk personenvervoer had ingericht met een periodisch en regelmatig karakter, eigenschap nodig om te worden beschouwd als speciale autobusdienst en dienvolgens om te worden bestraft;

Aangezien in het licht van deze beschouwing men ongetwijfeld komt te staan voor een voortgezet misdrijf daar het inrichten van een speciale autobusdienst lopende over een reeks reizen, min of meer talrijk, noodzakelijkerwijze eenheid van inzicht veronderstelt;

Aangezien deze overtuiging wordt versterkt in het licht van de economie der Wet, in het bijzonder in het licht van de terminologie van artikel 30-3, zoals betichte doet opmerken bij monde van zijn raadsman;

Aangezien bovendien, indien men er een ander meening op nahoudt, men komt te staan voor een meerdaadse samenloop van wanbedrijven, hetgeen voor gevolg zou hebben dat men zoveel straffen als afzonderlijke reizen zou hebben uit te spreken, evenwel te herleiden, zo nodig op het dubbel van de maximumstraf; dat naar onze kennis dergelijke bestraffing nog niet werd toegepast op gevallen als deze;

Aangezien de feiten die heden aan betichte worden verweten slechts een geheel vormen met de feiten waarvoor hij op 3 november 1956 door de Correctionele Rechtbank te Hasselt werd gestraft; dat zij alle slechts een zelfde voortgezet misdrijf uitmaken en er dienvolgens geen tweede maal een straf mag uitgesproken worden;

Aangezien dan ook de vordering van het Openbaar Ministerie dient verworpen wegens de exceptio rei judicatae;

Aangezien Mter Stas, advocaat te Tongeren, volmachtdrager, zich aanstelt als burgerlijke partij namens de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Leuvenseweg, n. 17, te Brussel, tegen betichte en een schadevergoeding vordert ten bedrage van 8.536 fr., zijnde de schade geleden over een periode van zes maanden, t.t.z. van 11 mei 1955 tot 19 december 1955;

Aangezien, rekening houdend met hoger aangehaalde beschouwingen, de aanstelling der burgerlijke partij onontvankelijk is;

Om deze redenen :

Gelet op artikels 152 en 159 van het Wetboek van Strafvordering, art. 11, 17, 21, 31 tot 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935, waarvan de bepalingen worden aangeduid door de Heer Voorzitter;

Statuerende tegensprekelijk;

Spreekt betichte vrij zonder kosten;

Verklaart de aanstelling der burgerlijke partij onontvankelijk en wijst haar af in hare vordering.

BIBLIOGRAPHIE

O. W. VAN EWYK en J. M. POLAK. — *De wet tot opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw.* — W. E. Tjeenk Willink, Zwolle 1956.

Nu onze wetgevende kamers zich volop bezighouden met het stemmen der wet betreffende de opheffing van de handelingsonbekwaamheid der gehuwde vrouw is het voorzeker uiterst nuttig dat de Belgische juristen kennis zouden nemen van de regeling die in Nederland is tot stand gekomen door de wet van 14 juni 1956.

Het werk van de Mr. Van Ewijk en Mr. Polak geeft desaangaande al de vereiste inlichtingen. De nieuwe wetgevende teksten worden toegelicht met uitvoerige vermeldingen van de voorbereidende werkzaamheden en het geheel geeft een uitstekend idee van de toestand zoals die thans in Nederland bestaat.

Vele Belgische juristen zullen er aan houden deze toestand met de nieuwe Belgische wet in wording te vergelijken.

MELANGES Offerts à Camille HAUCHAMPS. — Brussel, Etabliss. Bruylant, 1957. - 160 p.

Door de Annales du Notariat et de l'enregistrement werd een bijzonder nummer uitgegeven ter ere van de Heer Camille Hauchamps, ere-professor der Universiteit te Brussel en ere-notaris.

Dit huldeblijk was dubbel en dik verdiend waar niemand zich meer ingespannen heeft voor de bloei van dit tijdschrift dan de Heer Camille Hauchamps.

Dit bijzonder nummer bevat vooreerst een korte levensbeschrijving van Prof. Hauchamps en een bibliographie van zijn werken en studies. De Heer Leon Cornil, ere-Procureur Generaal bij het Hof van Cassatie schreef een uiterst fijne inleiding in briefvorm en verder bevat de uitgave de hiernavolgende studiën: La réforme des études de la licence en notariat, van Jean Baugniet; Intérêts prépondérants, van René Dekkers; La sécurité des relations juridiques et la lutte contre l'évasion fiscale van Jean Van Houtte; Peut-on prévenir les actions contre le partage d'ascendant? van P. Thuysbaert; La discipline notariale, van Emile Marchant; Questions d'intérêt pratique, van R. Rens; Le droit d'enregistrement applicable aux prorogations de société, van Maurice Donnay; La constitution de société entre indivisaires. Aperçu fiscal, van Marcel Feye; Les conventions conclues par la Belgique en vue de prévenir la double imposition des revenus van Edgard Schreuder.

Vestigen wij nog de aandacht op de geestrijke en geestige bijdrage van Marie-Thérèse Bourquin, die, onder de vorm van « herinneringen ener oud-studente » op schitterende wijze de originele figuur van Camille Hauchamps doet leven.

EN HOMMAGE A LEON GRAULICH. — Ses Anciens élèves. — Faculté de droit de Liège, 1957. - 726 p.

Bij zijn toelating tot het emeritaat heeft de rechtsfaculteit der Universiteit te Luik een hulde willen brengen aan de geliefde en gevierde Prof. Leon Graulich door het uitgeven van een reeks bijdragen van zijn oud-studenten.

Deze huldeblijk is op originele wijze opgevat geworden, daar de oud-studenten van Prof. Graulich van het begin af van zijn loopbaan tot op heden bijdragen voor het boek hebben geleverd.

Vanaf het jaar 1921, waarin Prof. Graulich gelast

was de zware successie over te nemen van de beroemde civilist Gerard Galopin, tot het laatste jaar van zijn activiteit zijn er voor elke cursus een of meer studenten die een studie hebben ingezonden en het geheel is er een van grote verscheidenheid waarin zeer merkwaardige bijdragen voorkomen die te talrijk zijn opdat wij ze hier allemaal zouden kunnen vermelden of bespreken.

De kwaliteit van hetgeen in dit gedenkboek gepubliceerd wordt is een schitterend bewijs van de grote invloed die Prof. Graulich heeft uitgeoefend op zijn studenten en van de waarde der schaar voortreffelijke juristen die door zijn onderwijs werden gevormd.

Voor de oud-studenten der rechtsfaculteit te Luik zal dit boek een kostbaar bezit zijn doch ook al de andere Belgische juristen zullen er menigvuldige wetenswaardigheden in vinden.

TH. SMOLDERS. — *Les droits intellectuels au Congo Belge.* — Brussel, Maison Larcier, 1957. - 260 p.

De geweldige ontwikkeling van Belgisch Congo op industrieel en commercieel gebied heeft zeer talrijke vragen doen oprijzen betreffende de toepassing der intellectuele rechten en men zal dankbaar zijn aan Mr. Th. Smolders dat hij in het werk, dat onlangs is verschenen, een synthese heeft gegeven van alle vraagstukken die in ons overzees gebiedsdeel betrekking hebben op de uitvindingsbrevetten, de fabrieksmerken, de tekeningen en modellen, het auteursrechts en de oneerlijke mededinging. Het boek geeft op al deze gebieden het essentiële en is ruimschoot voorzien van talrijke verwijzingen naar de jurisprudentie, waarbij deze die in het Rechtskundig Weekblad werd gepubliceerd voortdurend voorkomt.

Het is een voortreffelijke samenvatting van al wat dient gekend te zijn op dit zeer belangrijk terrein in verband met de toepassing ervan in Belgisch Congo.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen

Voordracht van de Heer Alex De Vries, pianist, over Mozart

Op maandag, 9 december l.l., waren in het symphonische zaaltje van het Rockoxhuis een veertigtal magistraten en confraters, waarvan verscheidene vergezeld door hun echtgenote, aanwezig om de Heer Alex De Vries een uiteenzetting te horen houden over Mozart en zijn werk.

Nooit hadden de afwezigen zozeer ongelijk, want inderdaad heeft de Heer Alex De Vries ons, voor zover dat nog nodig was, nogmaals bewezen, buiten een eminent pianist en een wetenschappelijk zeer ontwikkeld man, een daarbij uitstekend causeur te zijn welke de gave bezit zijn toehoorders gedurende de ganse duur van zijn voordracht volledig te boeien.

Spreker ontwikkelt vooreerst de verschillende historische concepties over de kunstenaar of beter gezegd het genie in het algemeen.

Is voor de enen het genie dé leidende persoonlijkheid welke de geschiedenis a.h.w. maakt, dan zijn anderen van mening dat hij enkel het zuivere produkt is van

de historische gebeurtenissen: het is de geschiedenis die de persoonlijkheid maakt.

Spreker zelf verdedigt een derde opvatting, welke de elementen van de vorige tot hun recht doet komen doch de rol van het genie noch overschat noch misprijst: Mozart was ongetwijfeld een produkt van zijn tijd en zijn historische gebeurtenissen en gegevens, maar door zijn grote persoonlijkheid stijgt hij boven zijn tijd uit en geeft hij er leiding aan.

Op zuiver wetenschappelijke systematische wijze schetst spreker ons vervolgens de bewogen eeuw waarin Mozart leefde en toont hij ons aan welke elementen het werk van deze musicus hebben beïnvloed en ontwikkeld.

Om deze uiteenzetting nog aan duidelijkheid te doen winnen laat spreker ons zorgvuldig uitgekozen fragmenten horen uit het werk van Mozart.

Het applaus waarmede de spreker beloond werd toonde voldoende aan dat zijn toehoorders zijn uiteenzetting naar waarde hadden geapprecieerd, — Uw verslaggever weet dan ook zeker de tolk te zijn van alle aanwezigen wanneer hij verzekert dat de Vlaamse Conferentie durft verhoppen nog meerdere malen in de toekomst op de Heer Alex De Vries beroep te mogen doen.

Ontvangst van het Vlaams Rechtsgenootschap aan de Universiteit van Gent

Op woensdag, 11 december l.l., werd het Vlaams Rechtsgenootschap aan de Universiteit van Gent ontvangen door de Vlaamse Conferentie ten paleize. Onder de aanwezigen noteerden we o.m. de Heren Professoren Delva, Spanoghe en Dekkers.

Na een welkomwoord door de Voorzitter van de Vlaamse Conferentie werd het woord verleend aan Prof. Mr Victor, hoofdredacteur van het Rechtskundig Weekblad. Spreker wees de bezoekers op het belang van de Vlaamse Conferentie en de strijd welke zij steeds gevoerd heeft voor de vernederlandsing van het gerecht. In dit verband weidde hij ook uit over de rol van het Rechtskundig Weekblad.

Het dankwoord namens de bezoekers werd uitgesproken door Professor Spanoghe.

Deze kontaktnamen tussen de studenten in de rechten aan de Gentse Universiteit met de Vlaamse Conferentie en het Rechtskundig Weekblad zal ongetwijfeld in de toekomst haar vruchten afwerpen.

Bezoek aan het atelier van kunstschilder Antoon Marstboom

De Heer en Mevrouw Antoon Marstboom ontvingen de Vlaamse Conferentie op het atelier van de kunstenaar op zaterdag, 14 december, l.l. Al dadelijk werd een aanvang genomen met het bezichtigen van het zeer omvangrijk oeuvre van de kunstschilder, wat het ons mogelijk maakte — wat zeer zeker een der interessantste kanten van deze verschillende bezoeken aan ateliers uitmaakt — de evolutie in het werk van de Heer Marstboom te volgen.

De non-figuratieve uitdrukkingsvorm van de kunstenaar maakte iedere vergelijking met het werk van zijn collega's Jaspers en Hildebrand al dadelijk totaal onmogelijk.

Opvallend is het geraffineerd, uiterst gevoelig kleur-aanvoelen van de kunstenaar, zijn volledige beheersing van het vlak welke het hem mogelijk maakt steeds een volmaakt en volledig verantwoord geheel en evenwicht te scheppen, dit zowel in het kleinste ontwerp als in zijn grote doeken.

. Dat ondanks deze zeer moeilijke conceptie van zijn vak de kunstenaar er daarbij volledig in slaagt de schoonheid van zijn tot de uiterste eenvoud herleide uitdrukkingsvorm direkt te doen aanvoelen — denken we hierbij o.m. aan zijn talrijke uitbeeldingen van de havenbedrijvigheid — is zeer zeker een grote verdienste.

De schilder heeft er kennelijk niet naar gestreefd gemakkelijke effecten te bereiken en slaagt er dan ook in een zeer ontwikkeld kunstgevoel te begeisteren.

Het is dan ook met de voldoening zeer veel geleerd te hebben dat wij uiteindelijk van het sympathieke echtpaar Marstboom afscheid namen.

*Voordracht van Mr Karel Van Baarle
over de Voorzorgskas*

De op Vrijdag, 20 december l.l. geplande vergadering in het Rockoxhuis welke werd bijgewoond door een dertigtal confraters ving aan met een bespreking over de Herman De Jonghprijskamp.

In een zeer vruchtbare gedachtenuitwisseling waaraan o.m. deelgenomen werd door de Heer Stafhouder Biltris en Mters J. Mertens de Wilmars, B. Wuyts, K. Van Baarle en J. Van Alsenoy, werden de verschillende mogelijkheden om aan deze prijskamp meer luister te verlenen en de belangstelling ervoor door de stagiaires te verscherpen, besproken.

De suggestie deze prijskamp op te leggen als stageverplichting werd algemeen van de hand gewezen als strijdig met de geest van dit initiatief, welke van de stagiaires zelf de beslissing en het voornemen eist er aan deel te nemen om zodoende zich t.o.v. hun oudere confraters naar waarde te leren schatten.

Teneinde aan deze prijskamp meer luister te verlenen en een grotere belangstelling bij de stagiaires te kunnen wekken werd besloten tot samenstelling van een commissie van vijf confraters welke eerlang verslag zullen uitbrengen.

Als tweede punt op de dagorde stond de aanduiding van de openingsredenaar voor het rechterlijk jaar 1958-59.

Inderdaad wenste het Bestuur de moeilijkheden welke zich vorige jaren telkens voordeden én voor het vinden van een kandidaat voor de openingsrede én in verband met de geringe voorbereidingstijd van de steeds laattijdig aangesproken titularis te vermijden door reeds nu te beslissen welke de openingsredenaar voor het komende jaar zou zijn.

Twee kandidaturen werden ingediend, nl. deze van Mr A. Debergh en J. Dijck.

Bij algemene instemming werd beslist beide kandidaturen te aanvaarden en op verzoek van beide kandidaten zelf werd Mr Debergh aangeduid als openingsredenaar voor het rechterlijk jaar 1958-59, terwijl Mr Dijck deze taak op zich zal nemen voor het rechterlijk jaar 1959-60.

Uiteindelijk werd dan het woord verleend aan Mr Van Baarle: spreker wijst dadelijk op zijn ondankbare taak n.l. het toelichten van een wetgeving welke niet alleen niet bepaald de sympathie van zijn confraters schijnt op te wekken maar daarbij zeer verward en onpraktisch is.

Inderdaad zal de uiteenzetting van Mr Van Baarle, met de meeste interesse gevolgd, niet alleen bewijzen

dat spreker ongetwijfeld de materie volledig beheerst maar daarbij dat de wetgever zeer zeker in casu geen hoofdvogel heeft afgeschoten.

Het is dan ook een zeer grote verdienste van spreker ons desondanks een duidelijk overzicht te hebben gegeven in deze zeer verwarde materie.

Een warm applaus beloonde Mr Van Baarle, terwijl de Heer Stafhouder er aan hield zijn confraters nog enkele minuten te boeien op de hem eigen geestige en fijne manier door anekdoten op te halen in verband met zijn ervaringen met de Voorzorgskas.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor de Vrederechters : n° 11 - november 1957.

E. Berrewaerts, Consentement et représentation en matière d'adoption d'enfants mineurs.

Arbitrale Rechtspraak : n° 444 - december 1957.

Mr. A. S. Fransen van de Putte, De clause « contract-overname » i.v.m. arbitrage.

Nederlands Juristenblad : afl. 44-45 : 21-28 december 1957.

Mr. M. V. Polak, De nieuwe koers van het Amerikaans hooggerechtshof op het stuk der grondrechten. — Prof. Mr. G. E. Langemeijer, Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts.

Journal des Tribunaux : n° 4174 - 22 décembre 1957.

Gaston Stevigny, La charge de la preuve en matière civile. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer : n° 90 - 15 décembre 1957.

P. Fontainas, De la déduction des bénéfices taxables au cas où une société coloniale soumise aux impôts métropolitains sur les revenus jouit au Congo de revenus immobiliers. — Jurisprudence.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique : 12e livr. - 1957.

M. V., Bibliographie. — V. Renier, Milice. Demande de sursis. — Exploitant agricole. — Soutien de famille. — Mode de calcul des ressources. — Conseil Supérieur de milice. — Décision du 26 avril 1957.

Juris Classeur Périodique; La semaine juridique : n° 51 - 18 décembre 1957.

Jean Rousseau, La loi du 1 août 1957 et l'option ouverte aux S.A.R.L. constituées avant 1953.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"